Ніва

БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 39 (604) ГОД XII 24 ВЕРАСНЯ 1967 г. ЦАНА 60 гр.

ПАСЯДЖЭННЕ ПРЭЗІДЫУМА ГП БГКТ

4 верасня г.г. адбылося першае, пасля летняга перапынку, пасяджэнне Прэзідыум Галоўнага праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства. Члены Прэзідыум ГП БГКТ абмеркавалі на ім наступныя пытанні: святкаванне 50-тай гадавіны Кастрычніцкай рэвалюцыі, план працы на восень і праект бюджэту на 1968 год. У сувязі з кастрычніцкімі святкаваннямі, між іншым, пастаноўлена наладзіць у гуртках БГКТ 90 акадэмій. Гэтай знамянальнай даце будзе прысвечана таксама ўрачыстае пасяджэнне Галоўнага праўлення БГКТ, якое адбудзецца 5 лістапада г.г. Удзельнікі пленум прымуць удзел у аглядзе беларускіх хораў, які з нагоды Кастрычніцкай рэвалюцыі будзе праведзены 5 лістапада ў памяшканні ГП БГКТ.

Да канца гэтага года Прэзідыум ГП БГКТ запланаваў: правесці 7 канферэнцый у аддзелах Таварыства, падрыхтаваць і перадаць 60 радыёгутарак, правесці 100 гутарак перад рознымі культурнымі мерапрыемствамі, ладжанымі БГКТ і даць на вёсцы 70 дакладаў. Пастаноўлена таксама ў гэтым годзе арганізаваць 25 аўтарскіх сустрэч членаў літаратурнага аб'яднання «Белавежа», правесці 8 розных конкурсаў і даць 66 канцэртаў эстрады «Лявоніха».

У праекце бюджэта на наступны год, між іншым, прадбачваецца выпрацаваць уласныя даходы на суму 400 тыс. зл.

Апрача гэтых пытанняў, удзельнікі пасяджэння шмат увагі ўдзялілі пытанню палепшання ўмоў для дзейнасці нашага музея ў Белавежы, які ўжо і за цесны і не гарантуе сабраным экспанатам забеспячэння перад знішчэннем. (рл)

У Парадні. Доследы руховай спраўнасці глухога дзіцяці.

Ужо дзесяты раз адзначаецца на свеце **Міжнародны дзень глухога** чалавека. У гэтым годзе, так як і ў мінулых гадах, адбудзецца ён у **апошнюю нядзелю верасня.** Шчыра кажучы, тыя, хто нармальна чуюць і не маюць у сям'і каго-небудзь глухога, не адчуваюць і не ўяўляюць гэтага тыпу калецтва. А справа не толькі істотная, што гэтыя людзі — глухія жывуць сярод нас, працуюць, уваходзяць у склад нашага грамадства. І таму неабходна, каб кожны з нас, і не толькі з нагоды Міжнароднага дня, знайшоў час падумаць аб гэтых людзях, а перад усім дзецях, якія міма свайго калецтва не знайшліся пад уласцівай апекай. Наша дзяржава ўсё больш праяўляе цікаўнасць да гэтых людзей і ідзе з дапамогай.

Каб даведацца аб дзейнасці сярод глухіх, мы звярнуліся з пытаннямі да кіраўніка **Парадні Рэабілітацыі дзяцей з вадамі слыху** ў Беластоку **Антона Балейка,** якая змяшчаецца пры вул. Вашынгтона 1.

— Просім пазнаёміць нашых чытачоў з заданнямі Парадні, якой Вы кіруеце.

— Коратка гаворачы, нашым заданнем з'яўляецца рэабілітацыя дзяцей з дашкольнага перыяду. Але крыху шырэй аб гэтым трэба сказаць. Дагэтуль было так, што дзіця з вадамі слыху магло пайсці ў школу (для глухіх) пасля аканчэння 7 год. Паколькі ў Польшчы толькі 2 дзетсады для глухіх, практычна малы працэнт дзяцей трапляе ў школу. І наогул трэба сказаць, што глухое дзіця да 7-мі год, а нават даўжэй, аставалася па-за зацікаўленнем грамадскасці. Парадні паклікана на тое, каб не адрываючы глухога дзіцяці ад сям'і, як найраней пачаць вучыць гаварыць і адчытваць мову з вуснаў. Іменна дашкольны перыяд вельмі паглынальны і гарантуе падрыхтоўку дзіцяці да навукі.

— Ці не лепш было б будаваць школы і дзетсады для глухіх дзяцей?

— Я асабіста, як і многія іншыя, з'яўляюся праціўнікам гэткай формы развязкі справы. І гэта не з эканамічнага боку, не. Справа ў тым, каб давесці да таго, каб глухое дзіця пачало вучыцца ў нармальнай школе. Спецыяльныя школы для глухіх дзяцей з'яўляюцца свайго роду «гетамі», дзе дзеці знаходзяцца ў асяроддзі такіх жа як і самі, і абсалютна не адчуваюць патрэбы вучыцца гаварыць. А памятаць трэба, што **глухі з'яўляецца нямым не таму, што не можа гаварыць, але таму, што яго не навучылі.** Іменна будучы ў нармальнай школе глухое дзіця вучыцца карыстацца нармальнай людской мовай, а не пры дапамозе жэстаў.

— А вашы дасягненні?

— Пачынаючы ад 1964 года (тады паўстала Парадня) мы падрыхтавалі 14 глухіх дзяцей да навукі ў нармальных пачатковых школах. Зараз маем зарэгістраваных 480 дзяцей.

— Напэўна ў працы маеце і цяжкасці?

— Найбольш клапоцімся пра тых калекіх дзяцей, якіх бацькі або не ведаюць, або не хочуць карыстаць з лячэння ў нашай Парадні. Найбольш занядбанымі ў гэтым напрамку асяроддзі вясковыя, асабліва з паветаў Гайнаўскага, Бельскага. Здаецца тут так, што глухое дзіця трымаюць дома да 13 года жыцця, маючы надзею, што пачне гаварыць. А калі не, дык тады шукаюць парады, а ў тым узросце ўжо цяжка што-небудзь зрабіць.

— Што Вы раіце бацькам?

— Перад усім, каб не адкладвалі гэтых спраў. Ужо калі дзіцяці мінуў год, можна сарыентавацца, як яно рэагуе на розныя тукі. **Калі што-небудзь падазраваецца, дык неабходна звярнуцца да нас да Парадні.** Тут не толькі правядзем адпаведныя доследы, але нашыя спецыялісты (лёкапеда, псіхолаг і лекар) павучаюць маці, як паступаць з такім дзіцём, і гэта дае на многа большую магчымасць поўнай рэабілітацыі глухога дзіцяці.

— Калі Парадня адкрыта?

— У кожны (апрача святаў) панядзелак, сераду і пятніцу ад 12—16 гадзін.

— Усім пачынанням сярод глухіх патрануе ПЗГ, просім некалькі слоў аб яго працы.

— Польскі Саюз Глухіх у асноўным займаецца справамі, аб якіх я гаварыў, а таксама вядзе працу з узрослымі глухімі арганізуючы ім рознага тыпу «разрыўкі» і т.п. У «тэрэне» налічваем 5 гурткоў ПЗГ м. інш. у Бельску, якія апрача працы з глухімі шырока інфармуюць насельніцтва аб усіх пачынаннях.

— Чаго жадаеце ад грамадства?

— Мы, актыў, а таксама і самі глухія жадаюць, **каб над імі не літаваліся, але каб іх разумелі.**

Усім глухім і актыву, які прысвяціў сваю працу так гуманнай і патрэбнай справе з нагоды Міжнароднага Дня Глухога складаем шчырыя пажаданні ўсяго найлепшага.

Размаўляў: **А. Карпюк**
фота: **А. Б.**

САЛДАТЫ КАСТРЫЧНІКА

У Беластоку ведаюць яго як былога, шматгадовага кіраўніка **Клуба міжнароднай прэсы і кніжкі.** Васіль Літвінчык, як рэдка хто, заваяваў сабе вялікую папулярнасць.

Але тады, у першую сусветную вайну, бегаў ён па Новай Вілейцы яшчэ ў гімназісцкім фрэнчы. Мужыцкі сын з вёскі Збочна, Слонімскага ўезда. Нямногім, такім як ён, удавалася перасягнуць высокія парогі царскіх, ды яшчэ гарадскіх школ.

Летам 1915 года Васілю не давялося палюбавацца канікуламі. Бацькі сабраліся ў далёкую дарогу. Новавілейскі **настаўніцкі семінар** таксама перабазіраваўся ў старажытны горад Невель. Для Ваські Літвінчыка мела гэта на толькі істотнае значэнне, што сустрэў у Невеле **Ульяна Урбана** — таксама гімназіста, які паходзіў з-пад Гродна. Пасябраваў з ім. Урбан давяраў свайму земляку, пазычаў яму кніжкі Леніна, Плеханава, Горкага. Аднойчы запрасіў Васіля на сход вучнёўскага марксісцкага гуртка. Прыехаў нехта з Петраграда, прывёз лістоўкі, брашуры. Так пачаўся новы раздзел у жыцці 18-цігадовага юнака з вёскі Збочна.

У лістападзе 16 года жандары ары-

штавалі Урбана. У настаўніцкім семінары пачаліся доследы, вобыскі. Усе жылі пад страхам. Дзейнасць марксісцкага гуртка спынілася. Усё гэта скончылася тым, што выкінулі з семінара з «воўчым білетам» яшчэ двух вучняў, а Ульян Урбан сядзеў у турме да Лютаўскай рэвалюцыі.

Рабочым і салдатам не хапала хлеба. У той час хлеб быў, яго хавалі багатыя сяляне. Партыя бальшавікоў зараз пасля пераможнай Кастрычніцкай рэвалюцыі загадала абавязковую харчразвёрстку. Тады Васіля накіравалі ў вёскі Дальньскай воласці, каб правесці рэестрацыю харчавых запасаў. Страшэнна небяспечная была гэта работа.

— У аднаго кулака, — успамінае Васіль Літвінчык, — знайшлі мы збожжа закопанае ў яме. Над ямай ён заараў поле і пасеяў жыта. Свінні і авечкі выцягвалі са стагоў сена, з клуняў, дзе змыслова былі замаскаваныя хлеўчыкі. Дапамагалі нам вядома мясцовыя беднякі. Без іх прышлося б хутка ўцякаць з пустымі рукамі.

У лютым 1918 года Васіль Літвінчык атрымаў дыплом настаўніка. Бацькі знаходзіліся ў Сібіры. Дарогу да іх адрэзалі калчакоўскія палкі. Васька паехаў да брата ў Екацерынаслаўль. Тут 1 сакавіка 1918 года атрымаў сваю першую ў жыцці пасаду: **стаў кіраўніком школы для бежанцаў.** Быў шчаслівы, як ніколі больш, хаця было і галадна і холадна. Запісаўся ў камсамол. Быў членам Губерскага і Гарадскога

(Працяг на стар. 4)

Былы будзённавец Васіль Літвінчык.
Фота аўтара

Падзеі • Здарэнні • Факты • Каментарыі • Весткі

СВЕТ

ВОДГУКІ НА ВІЗІТ ДЭ ГОЛЯ

Вельмі шырокім рэхам адбіўся афіцыяльны візіт **прэзідэнта дэ Голя** ў Польшчы. Аб ім пісала ўся сусветная прэса. З прычыны недахопу месца раскажам толькі пра некалькі аспектаў гэтай паездкі. У Францыі, даносяць нашыя журналісты, адчуваецца аднамыснае, чуллівае адабрэнне для дэ Голя. Падкрэсліваецца, што і сам прэзідэнт, пасля прыезду на французскім аэрадроме быў узрушаны і выказваў гарачыя ўражанні.

Істотным здаецца быць і тое, што за 9 дзён візіту дэ Голя пасрэдны француз пазнаў Польшчу лепш, як гэта мог зрабіць на працягу 20 год існавання Народнай Польшчы. Трэба мець надзею, што пасля гэтага пабольшыцца і турызм і гандлёвы абмен Францыі з Польшчай. Назіральнікі сцвярджаюць, што многа французаў адкрыла Польшчу як сучасную, развітую краіну. Нічога дзіўнага, прабываючыя ў Парыжы польскія журналісты інфармуюць, што ў часе візіту дэ Голя з парыжскіх газет збіралі па 40 выразкаў аб Польшчы.

Візіт дэ Голя ў Польшчу, а перад усім станоўчасць Францыі ў справе непарушнасці граніцы на Одры і Нысе выклікалі раздражненне ў Бон. Бонскія кіраўнікі ў часе пабыўкі французскага прэзідэнта ў Польшчы не адзін раз падкрэслівалі сваю няўступчывасць у справе еўрапейскай рэчаіснасці.

Падкрэсліваецца і міжнародны аспект візіта. Разыходзіцца тут між іншым пра тое, што добрыя суадносіны Францыі з Польшчай, якія маюць сваю гісторыю, не толькі не пярэчаць, але спрыяюць французска-савецкай дружбе. А гісторыя нам напамінае, што ў часе падзелаў Польшчы як і ў міжваенным перыядзе справа выглядала наадварот.

ХВОРАЕ ГРАМАДСТВА

Старшыня камісіі заграпічных спраў Сенату ЗША, сенатар Фульбрайт у часопісе Нью Йорк Таймс Магазін змясціў артыкул: «Вялікае грамадства Злучаных Штатаў з'яўляецца хворым грамадствам». Як прыклад прыводзіць ён агромныя лікі. Гаворыцца ў артыкуле, што **ЗША за апошнія 20 год выдалі толькі на ўзбраенне 904.000.000.000.000** (дзевяцьсот чатыры тысячы мільярдаў) долараў. Гэта абазначае 57% усіх даходаў дзяржавы, калі **на навуку, ахову здароўя і сацыяльныя прылады выдана толькі 6% даходаў.**

А. К.

БССР

ФРАНЦУЗСКІХ

У сталіцы Беларусі, Мінску, пабывала дэлегацыя французскіх камуністаў на чале з членам Палітбюро ЦК Французскай кампартыі Жоржам Фрышманам.

Гасцей, між іншым, цікавіла роля партыйных арганізацый прамысловых прадпрыемстваў у рэалізацыі эканамічнай рэформы, якая зараз адбываецца ва ўсім Саюзе ССР. Дэлегацыя наведала прамысловыя прадпрыемствы Мінска, а таксама Беларускі дзяржаўны тэатр оперы і балету, які ставіць оперу Д. Вердзі «Трубадур».

СХОД

У сувязі з 23-яй гадавінай сацыялістычнай рэвалюцыі ў Балгарыі ў Беларускім дзяржаўным акадэмічным тэатры імя Янкі Купалы адбыўся ўрачысты сход прадстаўнікоў грамадскасці беларускай сталіцы. У сходзе прыняў удзел сакратар ЦК кампартыі Беларусі С. Пілатовіч, міністр замежных спраў Беларускай ССР А. Гурыновіч і іншыя асабістасці беларускага палітычнага і дзяржаўнага жыцця.

З дакладам выступіў намеснік старшыні прэзідыума таварыства «Веды» Беларускай ССР, член праўлення Беларускага аддзялення таварыства савецка-балгарскай дружбы У. Пазняк. Прамову меў маёр балгарскай арміі Г. Тосеў.

На заканчэнне сходу быў паказаны спектакль «Канстанцін Заслонаў».

ПАМЯЦІ

Памяці «жалезнага Фэлікса» пад такім загалоўкам беларускія газеты інфармуюць аб урачыстасцях, звязаных з ушанаваннем памяці Фэлікса Дзяржынскага. У мястэчку Івянец, недалёка ад якога знаходзіцца хутар Дзяржынава — радзіма Дзяржынскага — адбылося ўрачыстае ўскладанне вянкоў ля падножжа помніка.

У Мінску ў скверы ля Камсамольскай вуліцы, дзе знаходзіцца помнік Фэліксу Дзяржынскаму, 11 верасня адбылося ўрачыстае ўскладанне вянкоў, а ўвечары ў клубе імя Ф. Дзяржынскага адбыўся ўрачысты сход грамадскасці сталіцы, прысвечаны 90-годдзю з дня нараджэння рыцара рэвалюцыі Фэлікса Дзяржынскага. У сходзе ўдзельнічаў намеснік старшыні Камітэта дзяржаўнай бяспекі пры Савеце Міністраў Беларускай ССР І. Лысакоўскі і інш.

98-МЫ

Нядаўна наведаў Мінск чарговы, 98-мы поезд дружбы, якім прыбылі турысты з Масквы, Уладзівастока, Куйбышава. Хутка Мінск наведаюць турысты з Арменіі, Растова, Астрахані, Кузбаса. Мінскае экскурсійнае бюро абслужыць сёлета звыш 70 тысяч турыстаў.

(С.Я.)

ПОЛЬШЧА

ЗАЯВА

У сувязі з заканчэннем афіцыйнага візіта ў Польшчы прэзідэнта Францыі Шарль дэ Голя апублікавана супольную польска-французскую заяву. Падаем коратка яе змест.

У заяве сцвярджаецца, што польскі народ прымаў генерала дэ Голя надзвычай горача. Сведчыць гэта аб тым, як жывыя і трывалыя пачуцці глыбокай дружбы паміж Польскім і Французскім народамі.

Мэтай першага візіта прэзідэнта Францыі ў Польшчы — гаворыцца далей у заяве — было не толькі замацаванне дружбы паміж абодвума народамі, але і сфармуляванне супольных поглядаў на многія справы.

У галіне міжнароднай палітыкі ўзгоднена магчымасць склікання канферэнцыі еўрапейскіх краін у справе бяспекі. Прадметам размоў была таксама сітуацыя ў В'етнаме. Абодва ўрады асуджаюць в'етнамскую вайну. Перакананы яны, што толькі ўстрыманне чужой інтэрвенцыі і паварот да жэнеўскіх пагадненняў з 1954 года змогуць палажыць канец канфлікту і гарантуюць в'етнамскаму народу права да вырашання аб сваім лёсе.

Далейшая частка заявы датычыць спраў пашырэння эканамічнага, навукова-тэхнічнага і культурнага супрацоўніцтва паміж абедзвюма краінамі. Дзеля ўзмацнення кантактаў паміж Польшчай і Францыяй пастаноўлена, што будуць адбывацца рэгулярныя кантакты ў справах, якія цікавяць абедзве краіны. На заканчэнне заявы сцвярджаецца, што генерал дэ Голь запрасіў Уладзіслава Гамулку, Эдварда Охаба і Юзэфа Цыранкевіча да прыезду з афіцыйным візітам у Францыю. Запрашэнне прынята з задавальненнем. Тэрмін будзе ўстаноўлены пазней дарогаю дыпламатычных суадносін.

У СЕЙМЕ

У сейме закончыліся спрэчкі над развіццём паслуг. Старшыня камітэта дробнай вытворчасці Уладзімір Ляховіч забіраючы голас між іншым заявіў:

«У час дыскусіі многа паслоў шмат увагі прысвяціла справам паслуг для вясковага насельніцтва. Адказвае гэта ўзрастаючаму запатрабаванню на паслугі на вёсцы і не заўсёды задавальняючаму забеспячэнню гэтага запатрабавання. Трэба згадзіцца з ацэнкай характарыстычных для сённяшняй вёскі працэсаў дынамічнага ўзросту закупкі артыкулаў трывалага карыстання і сельскагаспадарчых машын, дэнатуралізацыі спажыцця, узрастаючага падабенства патрэб вясковага насельніцтва да патрэб насельніцтва гарадоў. Усё гэта патрабуе шырэйшага развіцця паслуг для вёскі, а таксама перагляду актаў праўных у гэтай галіне».

(п)

ВАЯВОДСТВА

ГРАМАДСКІМ ЧЫНАМ

Ваяводскае праўленне Лігі абароны краіны ў Беластоку наладзіла агульнакраёвую прэсканферэнцыю. Дзеячы гэтай арганізацыі расказалі журналістам, што грамадскім чынам, дзякуючы ахвярнасці членаў ЛОК, яны пабудавалі: спартыўную базу ў Аўгустове, Дом афіцэраў запаса ў Моньках і прыстань воднага клуба ў Элку. Зараз будуюць: базу прафесіянальнага абучэння для шафёраў у Элку, будынкі для патрэб уласнай арганізацыі ў Дуброве, Высокамазавецку і Кольне. Рыхтуюцца да пабудовы падобных аб'ектаў: у Лапах, Гайнаўцы і Граеве. Ліга масава абсталёўвае тэлефоны ў вёсках. На працягу 1965/1966 гадоў вартасць грамадскага чыну дасягнула амаль 10 мільёнаў злотых.

ВУЧОНЫЯ І ТОРФ

Польскія і замежныя вучоныя абмяркоўвалі ў Беластоку праблемы дабычы і выкарыстання торфу ў сельскай гаспадарцы і прамысловасці. Замежныя госці знаёміліся з Беласточкім ваяводствам. Яны даволі высока ацанілі арганізацыю дабычы і выкарыстання торфу на Беласточчыне.

ГРЫБЫ НА ЭКСПАРТ

З лясоў Гайнаўскага павета адпраўлена ў Англію, Швейцарыю і Заходнюю Нямеччыну 62 тоны свежых і 12 тон салёных плісак.

КЛУБ САВЕЦКАЙ ПЕСНІ...

...Ваяводскага праўлення Таварыства польска-савецкай дружбы высока ацанілі ваяводскія ўлады. Заквалифікавалі яго ў кандыдаты для цэнтральнай узнагароды.

МАСТАЦКАЯ ВЫСТАЎКА

У Музеі рэвалюцыйнага руху ў Беластоку адкрыта выстаўка жывапіснага мастацтва Веслава Юркоўскага. Мастак гэты з'яўляецца радавітым беластачанінам.

З БЕЛАСТОКА Ў КІНШАСЕ

Настаўнік механічнага тэхнікума ў Беластоку Рышард Лябеда ўжо другі год працуе настаўнікам у афрыканскай краіне Конга. У горадзе Кіншасе вучыць кангійскіх юнакоў тэхнічнаму рысунку і тэхналогіі пабудовы машын.

САМАГОНШЧЫКІ

У вёсках Орач і Вітыны, Элцкага павета, міліцыя выкрыла двух самагоншчыкаў. У найлепшым выпадку прыдзецца ім заплаціць па 5 тысяч злотых штрафу і пасядзець у турме прынамсі па некалькі месяцаў.

NIEDZIELA, 24.IX.

8.45 Program dnia; 8.50 TV Kurs Rolniczy: „Źródła pasz w gospodarstwie"; 9.25 „Przypominamy, radzimy" — „Remontujemy silosy"; 9.40 „Przedmieścia Leningradu"; 10.20 Dla młodych widzów: „Sport i zabawa"; 11.00 „Minerzy podniebnych dróg" — film tv.; 12.30 Wiadomości dziennika; 12.40 „Koń, który mówi"; 13.10 „Zapomniane filmy"; 14.10 „Teatrzyk dla przedszkolaków"; 14.50 „Przemiany"; 17.05 „Sprawa nieumorzona" — reportaż filmowy; 17.20 Teatrzyk Janusza Osęki; 18.00 „Wieliczka" („Piórkiem i węglem"); 18.40 „K. I. Gałczyński" („Portrety"); 19.20 „Dobranoc"; 19.30 Dziennik TV; 20.05 Finałowy koncert Festiwalu Muzyki Współczesnej „Warszawska Jesień"; ok. 21.00 „Rancho złoczyńców" — film fab. USA; 22.25 „Niedziela Sportowa".

PONIEDZIAŁEK, 25.IX.

15.40 Program dnia; 15.45 Politechnika TV. Geometria wykreślna; 16.25 Politechnika TV: Chemia; 16.55 Wiadomości dziennika; 17.00 Dla dzieci: „Bolek i Lolek na wakacjach" — film rysunkowy pol.; 17.10 Dla młodych widzów: „Pod siatką"; 17.30 „Tramp" — magazyn turystyczno-krajoznawczy; 17.50 „Za siedmioma górami" — film; 18.15 TV Magazyn Postępu Technicznego; 18.45 „Kino Krótkich Filmów; 19.20 „Dobranoc"; 19.30 Dziennik TV; 20.05 „Próby" — miesięcznik konsumenta; 20.30 Teatr TV: Michel de Ghelderode „Klub kłamców"; ok. 21.30 X Zjazd Pisarzy Ziem Północnych i Zachodnich — rep. filmowy; 22.00 „Totemy i rytmy" — rep. filmowy („Z kamerą po kraju"); 22.15 Dziennik TV; 22.30 Program na jutro; 22.35 Politechnika TV. Geometria wykreślna; 23.05 Politechnika TV. Chemia.

WTOREK, 26.IX.

7.50 „Ucieczka" — film NRD; 10.00 Dla szkół (kl. I) „Na ulicy"; 10.15 Przerwa; 11.00 Dla szkół (kl. IV) „Pogoda na jutro"; 11.20 Przerwa; 11.55 Dla szkół (kl. XI) Język polski: Stanisław Wyspiański „Wesele"; 12.30 „Przysposobienie Rolnicze"; 13.05 Przerwa; 15.10 „Przysposobienie Rolnicze"; 15.45 Politechnika TV. Matematyka; 16.25 Politechnika TV. Matematyka; 16.55 Wiadomości dziennika tv; 17.00 Dla młodych widzów: „Zrób to sam"; 17.15 Dla młodych widzów: „Co dawniej jadano"; 17.45 „Telekram"; 17.55 „Wiem wszystko" — teleturniej; 18.25 „Gorąca linia"; 19.05 TV Kurier Warszawski; 19.20 „Dobranoc"; 19.30 Dziennik TV; 20.00 „Ucieczka" — film NRD; 21.50 Z cyklu: „Profile kultury" film pt. „Konin"; 22.25 Dziennik TV; 22.40 Program na jutro; 22.45 Politechnika TV. Matematyka; 23.15 Politechnika TV. Matematyka.

ŚRODA, 27.IX.

9.30 „Szkolna miłość" — film fab. CSRS; 10.55 Dla szkół (kl. VIII) Wychowanie obywatelskie: „Z wizytą w Sejmie PRL"; 11.25 Przerwa; 11.55 Dla szkół (kl. VIII) Fizyka: „Zjawiska świetlne"; 12.25 Przerwa; 15.40 Program dnia; 15.45 Politechnika TV; 16.25 Politechnika TV; 16.55 Wiadomości dziennika; 17.00 Dla dzieci: ,Figle Pimpusia" — film ang.; 17.10 PKF; 17.20 „Nie tylko dla pań"; 17.45 Wszechnica TV: „Jan Leon Hipolit Kozietulski"; 18.15 „Aforyzmy, apostrofy, autografy" — program muzyczny; 18.40 „Pod znakiem jakości"; 19.20 „Dobranoc"; 19.30 Dziennik TV; 20.05 Film krótkometrażowy; 20.20 Studio 63: „Haftowane osty"; 21.10 „Światowid"; 21.40 „Dr Moon" — film tv USA; 22.30 Dziennik TV; 22.45 Program na jutro; 22.50 Politechnika TV. Matematyka: „Wyznaczniki"; 23.20 Politechnika TV. Matematyka.

CZWARTEK, 28.IX.

9.55 Dla szkół (kl. VIII) Historia — „Pierwsza Wojna Światowa"; 10.25 Przerwa; 11.55 Dla szkół (kl. VII) Język polski: „Jan Kochanowski"; 12.25 Przerwa; 15.40 Program dnia; 15.45 Politechnika TV. Fizyka; 16.25 Politechnika TV. Fizyka; 16.55 Wiadomości dziennika tv; 17.00 Dla dzieci: „Kino Ptyś"; 17.15 Dla młodych widzów: „Fizyka na piątkę"; 17.45 „Wakacyjne przygody" — film fab. radz.; 18.40 „Czwarta zmiana"; 19.20 „Dobranoc"; 19.30 Dziennik TV; 20.05 „Rybacy i Yport" — film Tele-Aru; 20.20 Teatr „Kobra": Ernest Dudley i Arthur Watkyn: „Doktor Morelle"; ok. 21.20 „Refleksje"; 21.50 Dziennik TV; 22.05 Program na jutro; 22.10 Politechnika TV. Fizyka; 22.40 Politechnika TV. Fizyka.

PIĄTEK, 29.IX.

9.55 Dla szkół (kl. licealne) Wychowanie obywatelskie: „Magazyn aktualności Panorama"; 10.25 „Alba Regia" — film fab. węg.; 12.00 Przerwa; 15.25 Program dnia; 15.30 Mistrzostwa Europy w koszykówce. Mecz Polska — Hiszpania; 17.00 Wiadomości dziennika tv; 17.05 Dla dzieci: „Miś z okienka"; 17.20 „Gorzkie jak jod"; 17.50 „Sąd ostateczny" — film tv pol.; 18.15 Wszechnica TV: „Za kierownicą"; 18.45 „Karykatury Stanisława Mrowińskiego"; 19.05 TV Kurier Mazowiecki; 19.20 „Dobranoc"; 19.30 Dziennik TV; 20.05 Teatr TV: „Ziemia obiecana" — widowisko tv wg. powieści Wł. Reymonta; ok. 21.35 „10 minut recenzji"; 21.45 Magazyn Medyczny; 22.15 Dziennik TV; 22.30 Program na jutro; 22.35 Politechnika TV. Matematyka; 23.05 Politechnika TV. Matematyka.

SOBOTA, 30.IX.

9.55 Dla szkół (kl. VII) Geografia: „Strefy klimatyczna-roślinne Europy"; 10.25 „Czarny rynek w Paryżu" — film fab. fr.; 11.45 Przerwa; 14.00 „Tutaj wykuwa się talenty"; 14.50 Przerwa; 15.55 Program dnia; 16.00 TV Kurs Rolniczy: „Rola pasz węglowodanowych w gospodarowaniu białkiem"; 16.35 Program Tygodnia; 16.55 Wiadomości dziennika; 17.00 Dla młodych widzów: „Konkurs pięciu milionów"; 18.00 „Świat, który nie może zginąć" — film; 18.30 „Tele-Echo"; 19.20 „Dobranoc"; 19.30 „Monitor"; 20.10 „Ojciec" — film tv pol.; 20.40 „Divertimento op. 6: „Figle sklerozy"; 21.30 Dziennik TV; 21.45 Wiadomości sportowe; 21.55 „Czarny rynek w Paryżu" — film fab. fr.

22 września, piątek.

14.45 Program; 14.50 Wydarzenia dnia; 15.00 Język angielski dla najmłodszych; 15.20 Białoruscy literaci — Ciszka Hartny; 16.00 Nowości TV; 16.35 Tezy KC KPZR; 16.50 Film „U boku was"; 18.00 Nowości; 19.10 Sport; 20.00 Poezja.

23 września, sobota.

6.00 Program dla studentów — Technologia metali; 6.30 Fizyka; 7.00 Matematyka wyższa; 7.30 Teoretyczna mechanika; 8.00 Gimnastyka dla wszystkich; 8.30 Dla studentów z technikum. Detale maszyn; 9.00 Język angielski dla najmłodszych; 9.20 Szkolna filmoteka. Film „Zmartwychwstanie" (II seria); 12.10 Program; 12.15 Wydarzenia dnia; 12.20 Z pomocą dla ruchu amatorskiego. Spotkanie ze specjalistami teatru; 13.00 „Wiedza". Program naukowo-poznawczy; 13.30 Historia fabryk rok 1927; O mińskiej fabryce „Udarnik"; 14.00 „Fakty — rzecz uparta"; 14.30 Dni RSFSR w Moskwie. Przemysł; 15.00 Klub kinopodróżników; 16.00 Nowości TV; 16.20 „Kronika półwiecza". Film dokumentalny. Rok 1938; 17.20 — EKSPO-67; 17.30 Dni RSFSR w Moskwie. Koncert estradowy; 18.30 Nowości TV; 19.00 Satyra telewizyjna; 19.15 Film. Wydarzenia w pociągu.

24 września, niedziela.

7.55 Program; 8.00 Budzik; 8.35 Program dla młodzieży szkolnej. Wszechzwiązkowy festiwal telewizyjny twórczości dziecięcej; 9.00 „Dzień artystki". Twórczy portret ludowej artystki RSFSR W. Spierantowej; 9.40 Podleningradzkie miasteczko (Miasteczko Puszkin); 10.10 Do 50 rocznicy władzy radzieckiej; 10.30 Białe i czarne. Klub szachowy; 10.50 Dla najmłodszych. Spektakl teatru kukiełkowego; 11.30 Program dla młodzieży szkolnej. Półfinał na dziecięcych igrzyskach sportowych. Mińsk. 12.30 Stalowe muskuły maszyn; 13.10 Kiosk muzyczny; 13.40 Dni RSFSR w Moskwie; 14.30 Światło i cienie. Program międzynarodowy; 15.00 W efirze „Młodość" Odesa i Siehed — miasta spokrewnione; 17.00 Kronika półwieku. Rok 1939; 18.00 Piłka nożna; 18.45 Nowości TV; 19.00 Teatr „Irża"; 19.40 Koncert piosenki radzieckiej.

З ЗАПІСАК ПЕШАХОДА

Вёска налічвае каля 40 гаспадарак. У адным яе канцы стаіць шыльда з надпісам «Рагазы», у другім — «Іванкі». Вёска забудавана шчыльна, хата пры хаце, без прагаліны. Больш-менш пасярэдзіне вёскі стаіць крыж — стары ўжо і прыпарахнелы, як дагэтуль аднак добра сцеражэ ён падзелу вёскі на дзве «паўвёскі»: Рагазы і Іванкі.

У вёску Рагазы-Іванкі (інакш не выпадае яе называць) трапіў я звычайна, з намерам пагутарыць з сустрэнутымі сялянамі аб іх жыцці-быцці ды аб звычайных вясковых справах. Звыкшы да непасрэднай шчырасці нашых мужчын і гаварлівасці нашых жанчын са здзіўленнем сцвярджаю факт: у гэтай вёсцы ніхто не хоча гутарыць з прахожым, а ў кожным выпадку ніхто не хоча гутарыць на тэму жыцця вёскі, яе мінулых і сённяшніх спраў. Старэйшая жанчына, якой запрапанаваў я размову аб тым, «як жывецца вам цяпер, а як жылося даўней», панічна замахала рукамі ды заталася.

— Як жылося нам даўней? А думаеце, пане, я помню? Я не помню, што я сёння снедала, а што гаварыць аб тым, што было даўней.

Мужчыны жартуюць, расказваюць анекдоты, маладзіцы рагочуць. Солтыс і той, даведаўшыся, што прахожы журналіст, выкруціўся маладым сваім узростам і адаслаў да старэйшага жыхара вёскі, які, маўляў, лепш ведае яе гісторыю. Старэйшага жыхара, як след, не было дома.

І было б кончылася нічым маё падарожжа ў дзіўную вёску з двума рознымі шыльдамі ў двух яе канцах, калі б выпадкова не сустрэў я гэтага дзядзьку. Сяджу ў яго хатцы і хутка натую катэгорыю жыхараў гэтай вёскі. Ёсць іх чатыры: сяляне — католікі, сяляне — праваслаўныя, шляхціцы — каталіцкія і шляхціцы — праваслаўныя. Рагазы лічацца вёскай шляхецкай, Іванкі — сялянскай. Каб не было непаразумленняў, аддзелена адну вёску ад другой успамянутым крыжам і выбрана двух солтысаў. Так было да 1958 года. У 1958 годзе прыйшоў з павета загад выбраць аднаго солтыса і спалучыць Іванкі і Рагазы ў адну вёску. Такім чынам мясцовая шляхта вымушана была на вясковых сходах вясці размову з «хлопамі», як роўны з роўным.

Мой размоўца малазмяльны селянін, па веравызнанні католік. Дабрадушліва глядзіць на журналіста і расказвае аб сваім жыцці.

— Я не з тых, — гаворыць, — што не помняць аб тым, што было ўчора. Да вайны бацька мой меў 4 гектары грунту і 9 асоб сям'і. Усё дзяцінства быў пастухом, усю маладосць быў парабкам — у суседзяў — шляхціцаў. Калі меў 20 гадоў, узялі мяне ў войска. Першы раз у жыцці ехаў я цягніком, першы раз у жыцці пачаставалі мяне ў палку куфлем піва. Папрабаваў, ды адставіў. «Як людзі п'юць такую брыдоту?» думаў. Бо парабкі ў маёй вёсцы не каштавалі ні піва, ні іншых прыемнасцей жыцця.

Жыве зараз мой размоўца паміж суседзямі-шляхціцамі, і, як іншыя сяляне гэтай вёскі, пацікую марыць, каб перагнаць шляхціцаў у абсталяванні і ўзроўні жыцця. Зрэшты, многім сялянам гэта даўно ўжо не мара. Паказалі, што ў новых умовах умеюць жыць і ўмеюць гаспадарыць.

Шляхецкія манеры трацяць паступова свой сэнс і сваю вастрыню. Даўней, яшчэ да вайны, вызначаную крыжам мяжу не кожны меў адвагу перакрочыць і не заўсёды было гэта бяспечна. Тут, на гэтай мяжы, адбываліся часта крывавыя бойкі абедзвюх частак вёскі — сялянскай і шляхецкай. Зараз няма вясковых боек. І моладзь ходзіць свабодна з канца ў канец, а ў мінулым годзе Рагазы ўпершыню зааралі свае палі так, як і суседнія вёскі, у роўныя палоскі, а не ў шляхецкія дугі і закрутасы.

Усё гэта не абазначае, што ў вёсцы, якая складаецца з некалькіх каставых, класавых, нацыянальных і веравызнаўчых груп— зніклі зараз усе раздзяляўшыя іх супярэчнасці і разрозненні. Але расказаць аб гэтым мог бы толькі той, хто жыве ў вёсцы Рагазы-Іванкі. А жыхары гэтай вёскі, як мы ўжо сказалі, не належаць да размоўных.

Ул. Паўлючук

Папаўняем спісак экспанатаў, якія трапілі ў музей у ліпені і жніўні гэтага года.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Гайнаўка
Яўгенія Кірылюк — бунька, дзваяны.
Юрый Волчык — лыжка.

Новае Беразова
Міхась Чабай — драўляны канёк, матычка, пацёс, «бабка» кляпаць касу.

Койлы
Аляксандр Малашкевіч — апалонік, сукальнік.
Юрый Яконюк — барана.
Ксеня Тарасюк — дзве ступкі.
Вера Галёнка — млён, ключка садзіць бульбу.
Параскева Адамюк — лыжка.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Харашэва
Антоні Міхноўскі — лапатка вязаць кулікі.

Чорная Вялікая
Янка Міхальчук — бунька.

Макаркі
Янка Цецюк — барана.

Клекатова
Міхась Гаўрылюк — лыжка, пачатая лыжка.

Навасёлкі
Ніна Турык — калаўротак.

У ПОШУКАХ ШЧАСЦЯ

Накцюрн апусцелых палёў

Восень мае пах мёду, верасnёвага лесу, гнілак пад спелаю грушаю і жоўтых гарбузоў, параскіданых па Максімавым агародзе. Перад усім аднак восень пахне полем — пустым і шырокім, бульбянiскам, заранаю скібаю, дымам снуючымся ўздоўж межаў.

Штотыдзень пакідаю сваю гарадскую кватэру і запыленую вуліцу, еду за горад, каб высесці ў пахучым асеннім настроем полі. Потым драбно свае адчуванні, бяру іх пад мікраскоп, аглядаю іх формы — хачу такім чынам зразумець сябе, сяброў, жыццё, чалавечае шчасце і неспакой. Бо каб разумець паэзію асенніх палёў, іх прыгажосць і сум — трэба пажыць у гарадской кватэры, а каб разумець жыццё ў гарадской кватэры, трэба ўмець быць адзінокім, сам на сам з шырынёю апусцелых асенніх палёў.

Высядаю на паўстанку, з якога відаць Максімавы гумны, луг і край лесу, — з другога боку абшар палёў аж па суседнюю вёску. Вясковыя палі ніколі не бываюць так абшырнымі і прасторнымі, як восенню. На лузе — некалькі гусак, карова ў бульбяніску ляніва шукае спажывы, на гарызонце араты гарэ свой загон і некалькі людзей павольна цягнецца недзе палявою

(Працяг на стар. 4)

Вёска Верцень Дужы ў Сямяціцкім павеце. За жоўтымі сланечнікамі старая хата з характэрнай страхой.
Фота: В. Рудчык

Загранічныя госці ў Беларускім музеі ў Белавежы

Сярод турыстаў, якія прыязджаюць у Белавежу і наведваюць Беларускі музей, знаходзяцца таксама загранічныя госці. У ліку 3591 асоб, якія аглядзелі наш музей за чатыры месяцы, было іх каля 100 асоб, у тым каля сарака з СССР, столькі ж з ГДР, некалькі з Англіі, Францыі і інш.

Вельмі цікавыя іх уражанні аб нашым музеі. Жыхары Савецкага Саюза звярнулі ўвагу на тое, што амаль усе экспанаты нашага музея падобныя, або нават ідэнтычныя з тымі, што знаходзяцца ў іх. Падабенства так кідаецца ў вочы, што нават госці з іншых краін бачаць яго, напрыклад, турыстка з Берліна Г. Регмер, якая пабывала ў Беларусі і вельмі цікавіцца этнаграфіяй нашай зямлі, сказала, што ў савецкіх музеях бачыла многа падобных да нашых экспанатаў.

Усе гледачы з заходніх краін дакладна аглядаюць увесь музей. Яны аглядаюць уважліва кожную рэч, хочуць даведацца як найбольш аб ёй: з чаго і як зроблена, калі яшчэ людзі ёю працавалі і многа, многа іншага. Амаль усё, што яны аглядаюць, з'яўляецца для іх чымсьці «новым», з якім яны сустрэліся першы раз у сваім жыцці. Высока ацэньваюць пільнасць і вынаходлівасць нашых продкаў. Зігліндa і Вернер Кнаўбер з Дрэздэн напісалі, напрыклад, 9-га жніўня ў кніжцы пажаданняў, што гэтыя музей паказвае з вялікай цікавасцю, як людзі простымі сродкамі, без дапамогі тэхнікі працавалі ў мінулым. Трэба дзівавацца з іх пільнасці бачачы, колькі цярплівасці патрабавала выкананне гэтых прыладаў працы. Далей яны пішуць, што будынак хоць вельмі камунікатыўна падрыхтаваны і жадаюць, каб далей мы маглі даставаць вельмі цэнныя рэчы. Няхай гэтае пажаданне будзе блізкае сэрцу кожнага з нас.

Аб тым, што наш музей вельмі цікавы і прыемны, пішуць у кніжцы для пажаданняў таксама іншыя, напрыклад, М. і Ф. Говальт, Р. Аўгерман, успомненыя ўжо Г. Регмер, турысты з Берліна і Англіі. Гэтыя запіскі сведчаць аб тым, што наш музей ім вельмі спадабаўся.

Добра было б паказаць усё багацце беларускага музея для гледачоў. На жаль, будынак музея малы і вельмі многа цікавых экспанатаў не выстаўляецца з-за таго, што няма месца. Трэба таксама абяспечыць добрую ахову для сабраных ужо экспанатаў. Прадметы кладзецца нават на гары музея ў нейлепшых умовах. У далейшай будучыні неабходна збудаваць новы будынак, а пакуль што перанесці музей у найлепшае месца ў Белавежы, якім з'яўляецца толькі цяперашняе памяшканне лясnога музея, пасля таго, як перанясецца ён у новы дом. Вельмі добра было б, каб улады зацікавіліся гэтым. Для важнай справы ратавання мінулай культуры з'яўляецца гэта вялікай дапамогай.

Кіраўнік Беларускага музея ў Белавежы
мгр **Уладзімір Гацута**

НАЦЫЯНАЛЬНЫЯ СПРАВЫ

ГІСТОРЫЯ А НАЦЫЯНАЛЬНАЯ СВЯДОМАСЦЬ

У 1 нумары часопіса «Studia Socjologiczne», гэтага года надрукавана абшырны артыкул Ніны Асарадобрай пад загалоўкам: Rola historii w narodzinach świadomości narodowej w Afryce Zachodniej». Аўтар сцвярджае, што працэс нараджэння нацый у краінах Чорнай Афрыкі нічым не розніцца ад такіх жа працэсаў, якія адбыліся раней у Еўропе і ў іншых частках свету. Неадлучным праявам усіх працэсаў паўстання і згуртавання нацый з'яўляецца ўзнікане свядомасці ўласнай гісторыі.

У далейшай частцы артыкула аўтар аналізуе гэтую з'яву на прыкладзе Заходняй Афрыкі. Афрыканская інтэлігенцыя робіць аграмадныя намаганні, а дзяржавы выдаюць у сваіх скромных магчымасцях вялікія сродкі на тое, каб як найхутчэй стварыць гісторыю Афрыкі, афрыканскіх дзяржаў і паасобных плямён і перанесці яе да свядомасці мас. Мае гэта быць не проста гісторыя, а гісторыя, якая пакажа, што негры нічым не горшыя, а наадварот, стаялі і стаяць на значна вышэйшым узроўні ад белых. Наглядным прыкладам гэтай плыні з'яўляецца тэорыя афрыканскага вучонага Дзёпа. Сцвярджае ён, што афрыканцы павінны напісаць нанава ўсю гісторыю чалавецтва. Дзёп падняўся гэтага аграмаднага задання. У сваіх працах даказвае ён, што пачатак цывілізаваным дзяржавам далі негры. Негры стварылі старажытны Егіпет, з яго высокай культурай, якую потым пераняла Грэцыя, потым Рым, а затым уся Еўропа.

Кніжкі Дзёпа, хаця даволі асаблівага характару, маюць навуковы, поўны ўсебаковай эрудыцыі характар. У Афрыцы аднак друкуецца зараз мноства кніжак ніжэйшага рангу, у якіх папуляpызуецца ідэю велічы неграў.

На заканчэнне свайго артыкула Ніна Асарадобрай вяртаецца да нашых еўрапейскіх спраў, каб паказаць, што такое ж падкрэсліванне ці часта перабольшванне велічы культуры сваіх плямён сустракаем, напрыклад, у славянафільскіх плынях часоў узнікання паасобных славянскіх нацый.

Толькі Ніна Асарадобрай у сваю чаргу хацела б звярнуць увагу, што зараз сярод археолагаў і гісторыкаў БССР назіраем гэтыя намаганні стварэння ўласнай гісторыі, гісторыі пісанай беларусамі і для беларусаў, гісторыі, якая не паніжала б, але падбудоўвала б іх нацыянальную годнасць. (п)

Міліцыя і пракуратура інфармуюць

Як вынікае з інфармацыі каменданта міліцыі ў Бельску маёра Ч. Табара за першы квартал 1967 года колькасць следстваў аб розныя злачынствы не пабольшылася ў адносінах да такога ж часу ў 1966 годзе. Было іх 174, гэта значыць на 26 менш чым у першым квартале 1966 г. Паменшылася колькасць забойстваў. Калі ў 1965 годзе было іх 4, то ў мінулым годзе і ў гэтым не было іх зусім. З інфармацыі вынікае, што паменшылася таксама колькасць следстваў аб пакражах грамадскай і прыватнай маёмасці: 1965 — 254, у 1966 — 231, першы квартал 1967 — 63.

Забіваць перасталі, але ў некаторых раёнах навучыліся біцца. Колькасць расследаванняў у справах боек узрасла ў 1966 годзе ў параўнанні да 1965 года на 22. А найбольш лоўкімі ў гэтай галіне людзі з раёнаў «пастэрункаў МО» Боцькі, Храбалы і Орля.

Крыху інакш інфармуе павятовая пракуратура. Паводле яе падлікаў злачынствы супраць грамадскай маёмасці ўзраслі ў 1966 годзе ў параўнанні да 1965 г., і такая ж сітуацыя назіраецца ў першым квартале г.г. (узрост спраў на 9 і абвінавачаных на 6). Прынесла гэта наступныя страты народнай гаспадарцы: у 1965 годзе — 219.187 зл., у 1966 годзе — 397.850 зл., у гэтым годзе ўжо на 178.663 зл. страты большыя, чым у гэтым жа часе мінулага года.

Прычыны гаспадарчага злачынства павятовая пракуратура бачыць у няправільным вядзенні дакументацыі, у тым, што кіраўнічыя і матэрыяльна адказныя пасады займаюць часта людзі, якія злоўжываюць алкаголь, у нетэрміновых разліках і недахопе сапраўднага кантролю. (ак)

Л. ВАРАБЕЙ Л. РАМАНЮК

МІР НАМ ПАТРЭБЕН

ХРЭСТАМАТЫЯ ДЛЯ VI КЛ.

ВОСЕНЬСКАЕ

Прыбавілася клопату ў шпакоў —
Абмеркаваць маршрут і ў шлях
сабрацца.
І на прасторах скошаных лугоў
Стаяць стагі адзнакай рупнай працы.

Падперазаў фарсісты, дужы дуб
Зялёны пояс хмелю з кутасамі
І ў яр глядзіць, дзе выпіўшы ваду,
Аер шавеліць вострымі вусамі.

А верабей чырыкае ўвесь час —
Ён задаволен восеньскім парадкам.
З буслянкай бусел у апошні раз
У белых майках робіць фіззарадку.

Грукоча малатарня за сялом.
З-за хмар убачыць неба немагчыма.
Жывіцай хвойнай пахне новы дом,
І комін папярхнуўся першым дымам.

Зноў восень гаспадыняю прыйшла
І з новай збажыны — у дзве
асьміны*) —
Духмяных караваяў напякла,
А жар павыграбала на рабіны...

Рыгор Барадулін

1. Вызначце, пры дапамозе якіх слоў, словазлучэнняў і сказаў ствараецца маляўнічае апісанне восені. Выпішыце іх у сшыткі.
2. Напішыце апавяданне на тэму «Восень».
3. Растлумачце значэнне наступных сказаў:
Падперазаў фарсісты, дужы дуб
Зялёны пояс хмелю з кутасамі...
Аер шавеліць вострымі вусамі...
Комін папярхнуўся першым дымам...

ГРЫБЫ

Нам сказалі, што за борам,
Дзе растуць адны дубы,
Зацвіла зямля, і скора
У лесе з'явяцца грыбы.

Дзён праз сем, а можа дзесяць,
Не забыўшы гэтых слоў,
Мы ўсямёх сышліся ў лесе
І пайшлі шукаць грыбоў.

Мы хадзілі, мы шукалі,
Кожны кусцік аглядалі, —
Хоць бы дзе адзін грыбок,
Толькі мох ды верасок,
Ды навокала палянкі
Чарадой раслі паганкі,
Ды пад сонцам на прасторы
Чырванелі мухаморы.

Мы гадалі, што за ліха?
А грыбы сядзелі ціха,
Так схаваўшыся у мох,
Што не толькі белых ног —
Не відаць было і шапак.
Ды не выцерпеў абабак:
З моху выглянуў, гарэза.

Я нагнуўся яго зрэзаць.
А нагнуўся, агледзеўся —
І ад радасці схіснуўся:
Ля абабка — махавік,
А наводдаль — чашчавік,
А за імі каля сцежкі —
Чарадою сыраежкі
І, як родныя сястрычкі,
Маладзенькія лісічкі.

Я сяброў сваіх склікаю,
Далей — болей аглядаю:
Паміж леташніх лістоў
Чырванее асавік,
А за ім — кароль грыбоў,
Сам магутны баравік.

Я набраў іх цэлы кошык,
Палажыў наверсе ножык
І падумаў, што кашолкі
І сябрам ільга набраць
Калі толькі, калі толькі
Добра ўмеючы шукаць.

Трудна першы грыб здабудзеш,
А другі ўжо сам ідзе,
Бо яны, як мы, як людзі,
Любяць жыць у грамадзе.

Пятро Глебка

1. Выпішыце з вершa ў сшытак назвы грыбоў, падзяляючы іх на ядомыя і атрутныя. Папоўніце практыкаванне вядомымі вам назвамі грыбоў.
2. Прыдумайце блізкія па значэнню словы да слоў: бор, грамада, магутны, любіць, ісці.
3. Прачытайце верш уголас і прасачыце рыфму.

Слоўнік

*) Асьміна — старая мера вагі, абазначае восьмую частку чаго-небудзь.

Біяграфічныя даведкі

Рыгор Барадулін — малады сучасны беларускі паэт. Нарадзіўся ў 1935 годзе ў сям'і рабочага. Піша пераважна для дзяцей.

Пятро Глебка. — Вядомы паэт і драматург. Нарадзіўся ў 1905 годзе ў сялянскай сям'і. У сваіх творах расказвае аб савецкіх людзях, якія аднаўляюць жыццё на вызваленай зямлі, аб рабочых, якія ўзводзяць карпусы новых заводаў і фабрык.

(Працяг са стар. 1)

ПАД КАМАНДАЙ БУДЗЁННАГА

камітэтаў гэтай баявой маладзёжнай арганізацыі, вучыў таксама дарослых.

У чэрвені 19 года Екацерынаслаўль занялі войска Дзянікіна. Чырвоным настаўнікам школьны інспектар заявіў:

— Пашлі вы... на падножны корм!

Паўгода часу Літвінчык зарабляў на жыццё касой і цэпам. У снежні Екацерынаслаўль быў зноў свабодны. Літвінчык далей працаваў настаўнікам. У 1920 годзе ў Екацерынаслаўлі спынілася Першая Конная Армія Будзённага.

— Памятаю, — гаворыць Літвінчык, — што ў тэатры «Калізей» быў скліканы вялікі мітынг. Выступалі Будзённы і Варашылаў. Заклікалі змагацца за ўладу саветаў і аб'явілі набор у Конную Армію. Я пайшоў.

Кіраўніцтва Цэнтральнага архіва Савецкай Арміі сцвярджае:

«...Літвінчык Васіль Васільевіч, 22 гады, ураджэнец Гродзенскай губерні... служыў у Чырвонай Арміі... на пасадзе настаўніка пры гаспадарчым камандаванні кавалерыйскага палка Асобага прызначэння пры РВС (Рэвалюцыйны ваенны савет — ВР)...»

Полк, а пасля брыгада Асобага прызначэння ахоўвалі штаб арміі і часам прымалі непасрэдны ўдзел у баях, напрыклад пад Ноўградам Валыньскім. У Васіля Літвінчыка было аднак сваё баявое накіраванне. Як не дзіўна, ён вучыў салдат. Тут жа, кіламетр — два ад першай лініі фронту. З'яўляліся да яго на занятгі салдаты распаленыя і змучаныя боем, прасякнутыя потам і крывёю. І ён іх вучыў, што значыць «А» і «Б», што значыць вялікае слова «Рэвалюцыя», тлумачыў сэнс салдацкіх крывавых змаганняў.

Нетыповая была гэта Першая Будзённаўская. Амаль не выходзіла з крывавых баёў, але бесперапынку пры яе штабе выдавалася газета «Чырвоны кавалерыст», дзейнічаў тэатр, працавала школа, праводзіў агітацыю сярод цывільнага насельніцтва кавалерыйскі агітпункт.

Ва ўсім гэтым можна адшукаць частку працы Васіля Літвінчыка. З Першай Коннай прайшоў ён сотні кіламетраў.

У Польшчу, у сваю родную вёску Збочна, вярнуўся Літвінчык у маі 1922 года. 7 год чакаў на настаўніцкую пасаду. Затое хутка прыйшлося пасядзець у астрозе.

В. Рудчык

(Працяг са стар. 3)

Накцюрн апусцелых палёў

мяжою. Так больш-менш было тут гадоў сто або і дзвесце, і так больш-менш, здаецца павінна быць тут заўсёды да канца свету. Бо свет за Максімавымі гумнамі мае форму аграмаднай плоскай талеркі, трывалай і ўстойлівай, існуючай наперакор, ці больш за ўсё — незалежна ад часу.

Зусім не так у маёй кватэры. Свет не мае тут увогуле плошчаў, не мае размераў і няма тут нічога ўстойлівага і трывалага. Адчуванне, успрыманне рэальнасці адбываецца не ў катэгорыях прасторы, а ў катэгорыях падзей. Падзеі плывуць адна за другой, аднастайна, няўхільна — усё ў адным напрамку. Падзеі дробныя, штодзённыя, асабістыя: уставанне з ложка, чышчэнне зубоў, дробныя злосці, дробныя радасці, размовы, лісты, інструкцыі, фармуляры, распараджэнні... — свет знаючаняў, свет паняццяў — зменлівых, няўстойлівых, свет падзей — вось мой свет — маёй кватэры і маёй канцылярыі, майго горада. Свет за Максімавымі гумнамі існуе ў папяровым разрэзе, свет у маёй кватэры мае форму вертыкальнай. простай наступаючых адна за другою падзей — на адной з яе пунктаў існую я, без размераў і рэальнасці — існую як матэрыяльнае праўленне ўяўленняў, фармуліровак, юрыдычных законаў, персанальных рубрык, існую толькі дзеля іх, як іх матэрыяльны экземпляр.

Дзіўны гэты штотыднёвы пераход са свету немярымых паняццяў у свет асенняй шырыні. Сядаю ў рове пад карчом, па-дзіцячаму пляту вянкі з апошніх кветак, мармычу пад носам дзіцячыя песні. Потым хаджу палявымі межамі ды складаю вершы палям, маладосці і сумнай восені. Вершы, якіх ніколі не запішу, бо складающца яны не па тое, каб іх запісваць. Знаходжу пры тым усім дрэмлючую недзе ў глыбі сваю ўласную, здавалася б, сапраўдную душу, прытоптаную гарадскім пылам. Для гэтай душы неістотны свет дзфініцый і паняццяў, жыве яна адчуваннем гэтай прасторы, як нечага рэальнага і адзінага ў сваіх непаўторных вартасцях.

На Максімавым полі паводжу сябе па-дзіцячаму дзіўна і неразумна, ашаломлены шырынёй, пахам палёў і ўсім тым, што прыводзяць яны з глыбінь памяці ва ўяўленне.

Пад вечар, калі згінуць з луга гусі, з бульбяніска — каровы і людзі схаваюцца ўглыбі панадворкаў, а палі станучыца абсалютна ўжо пустымі, аўтобус забярэ мяне ў горад. А калі ізноў стану на гарадскім тратуары — людным, стомленым і стракатым, адчую ўражанне вяртання са стану нірваны ў звычайны рытм людзей. Вернуцца ўсе мае клопаты і турботы, спешлівасць і нецярплівасць, штодзённасць без абшараў і размераў станецца ізноў важнай, істотнай і адзінай у маім жыцці — вернецца сённяшняя мая душа, душа чалавека нашай супярэчлівай цывілізацыі.

Толькі часам, у праміжутках паміж гэтымі станамі, самога сябе пытаю: якія з гэтых станаў з'яўляецца больш поўным, больш «праўдзівым» адчуваннем рэчаіснасці, якая «душа» з'яўляецца маёй сапраўднай «душой»? І не маю на гэта адказу.

Рыгор Паўлюк

ВЯСКОВЫЯ ПАРТРЭТЫ

Дзядзька з Карыдаў. Фота: Ул. Паўлючук

ПЫШНАСЦЬ КІЕЎСКАЙ РУСІ ПРЫ УЛАДЗІМІРЫ І ЯРАСЛАВЕ

Кіеўская Русь у часы панавання князёў Уладзіміра (980—1015) і яго сына Яраслава (1036—1054) была самай абшырнай і адной з магутнейшых дзяржаў у Еўропе.

Ва ўсёй краіне ладзілася мірнае і спакойнае жыццё. Гэта спрыяла развіццю сельскай гаспадаркі, рамяства, гандлю і культуры. Сяляне абраблялі болей зямлі, шырока распаўсюджвалася трохпольная сістэма земляробства. Ралло ўжо не капалі матыкай, але аралі сахою з жалезнымі сашнікамі. Збожжа збіралі сярпом і касою. На палях вырошчвалі жыта, пшаніцу, ячмень, авёс, проса, гарох: а ў агародах буракі, капусту, цыбулю. Буйна развіваецца жывёлагадоўля. Такія занятакі, як: паляванне, рыбная лоўля, бортнічаства станавілася ўжо дапаможнымі або дадатковымі занятакамі. Людзі палявалі на тураў, зуброў, ласёў, дзікаў, мядзведзяў, зайцаў, казуль пры дапамозе лукаў і розных сецяў. Апрача асноўных прац у полі і пры дабытку сяляне самі рыхтавалі патрэбныя прылады працы, ткалі сукно і кужаль, шылі адзенне і абутак.

Хутка разрасталіся старыя гарады і паўставалі новыя. Яны станавіліся цэнтрамі рамяства і гандлю. Вучоныя-археолагі ў часе раскопак старажытных гарадоў у Мінску, Полацку, Пінску, Тураве, Ваўкавыску, Гродне выявілі, што рамеснікі гэтых гарадоў выраблялі шматлікія прылады працы, зброю і прадметы штодзённага ўжытку. Асабліва паспяхова развівалася кавальства і выраб рэчаў з жалеза і сталі. У асноўным гарадскія рамеснікі збывалі свае вырабы на кірмашах навакольным сялянам. Пры продажы рамеснікі атрымоўвалі плату ў натуры — прадуктамі з сельскай гаспадаркі. Значную частку вырабаў набывалі ад рамеснікаў купцы і вывозілі іх не толькі ў іншыя гарады Кіеўскай Русі, але і па-за яе межы.

Спакой і бяспека таксама спрыялі развіццю гандлю. Цераз беларускія землі праходзілі тады вялікія міжнародныя гандлёвыя шляхі. Старажытны гандлёвы шлях з поўначы на поўдзень (з Балтыйскага мора па рэках Заходняй Дзвіны і Дняпру ў Чорнае мора) злучаў не толькі паасобныя землі Кіеўскай Русі, але і вёў у краіны над Балтыйскім і Чорным марамі. Другі не менш важны шлях праходзіў з усходу на захад (з арабскіх краін цераз беларускія землі ў Польшчу і іншыя заходнія дзяржавы). Наколькі рухлівы быў гэты шлях сведчаць знойдзеныя ў пагранічным горадзе Драгічыне над Бугам тысячы пломбаў і іншых знакаў, якімі мецілiся тавары, што вывозіліся з Кіеўскай Русі або ўвозіліся ў яе з-за мяжы. Купцы з Кіеўскай Русі вывозілі дарагія футры, мёд, воск, нявольнікаў; прывозілі розныя металы і дарагія тканіны.

У гарадах і селішчах пашыралася больш трывалае і выгоднае для людзей будаўніцтва. Горад у той час складаўся з цэнтральнай часткі — дзядзінца, які быў умацаваны сценамі, вежамі і абкапаны глыбокім ровам. У ім жыў князь, баяры, дружыннікі, заможныя купцы і царкоўнае старшынства. Вакол дзядзінца знаходзіліся рамесніцкія пасады, у якіх жылі рамеснікі і іншы працоўны люд. У часе небяспекі насельніцтва з навакольных сёлаў і рамесніцкіх пасадаў хавалася за ўмацаванні дзядзінца і адтуль баранілася ад ворагаў.

Кіеўская Русь славілася мастацкімі вырабамі рамеснікаў і творамі мастакоў. У гарадах уводзіліся мураваныя будынкі, асабліва прыгожымі былі царквы ў Кіеве, Полацку і ў Ноўгарадзе. Іх будавалі мясцовыя муляры і дойліды, упрыгожвалі жывапісам, мазаікай і разьбой свае мастакі.

Складваліся шматлікія легенды, быліны і песні, у якіх народ услаўляў сваіх продкаў, адвагу вояў, працавітасць і сілу простых людзей, іх любоў да свае радзімы і гатоўнасць абараняць яе граніцы ад ворагаў. Перадаваліся гэтыя творы з вуснаў у вусны, старэйшым пакаленнем малодшаму.

Побач з вуснай творчасцю паўставалі пісьмовыя літаратурныя творы. Усходнія славяне мелі сваё пісьмо яшчэ задоўга да ўвядзення хрысціянства і карысталіся ім у зносінах з іншымі дзяржавамі і ў штодзённым жыцці. Разам з хрысціянствам прыйшла ў Кіеўскую Русь вялікая колькасць адукаваных свяшчэннікаў і манахаў. Яны засноўвалі пры царквах і манастырах школы, у якіх рыхтавалі дзяцей з заможных сем'яў да службы ў царквах і на дзяржаўных пасадах, вучылі іх граматы. Быў прыняты кірылаўскі алфавіт, які ўжываецца ўсходнімі славянамі з невялікімі зменамі і па сённяшні дзень. Пачало разгортвацца тлумачэнне з грэчаскай мовы царкоўных, а затым і свецкіх кніг. Паўставалі і арыгінальныя творы. Самым буйным з іх быў летапіс «Повесць врэменных лет», у якім прадстаўлены важнейшыя падзеі, паходы князёў, жыццё і побыт людзей усходняй Славяншчыны.

Склаўшыяся грамадскія адносіны ў дзяржаве былі замацаваны ў законах, сабраных і спісаных у зборніках «Руская праўда». Паводле гэтых законаў вырашаліся ўсе маёмасныя і іншыя справы ва ўсёй Кіеўскай Русі.

Вельмі блізкія адносіны склаліся паміж Кіеўскай Руссю і Польшчай. Часта князі Кіеўскай Русі і Польшчы былі ў сваяцтве. Князь Яраслаў некалькі разоў хадзіў са сваімі дружынамі ў дапамогу князю польскаму Казіміру ў часе, калі той змагаўся за ўз'яднанне польскіх зямель у адну самастойную дзяржаву.

ПЫТАННІ І ЗАДАННІ:

1. Раскажыце аб развіцці сельскай гаспадаркі, рамяства і гандлю ў Кіеўскай Русі.

2. Як развівалася культура ў Кіеўскай дзяржаве?

3. Як называліся летапіс і збор законаў, якія былі складзены ў Кіеўскай Русі?

4. Раскажыце аб адносінах паміж Кіеўскай Руссю і Польшчай.

Словы рускай песні аб вадзе аказваюцца зусім неактуальнымі, напрыклад, у Гайнаўскім павеце. Як бы каму не здавалася дзіўным, але даць вёсцы ваду, трэба весці прадуманую і планаваную акцыю.

Справа забеспячэння вёскі ў ваду актуальная з розных прычын. Многія вёскі ўжо зараз адчуваюць недахоп вады. З інвентарызацыі калодзежаў праведзенай у 1964 годзе ў Гайнаўскім павеце вынікае, што на 157 вёсак 49 адчувала недахоп вады. Нярэдка здараецца, што калісьці ў калодзежах данай вёскі вады хапала, а зараз колькасць яе паменшылася, а часам адчуваецца і недахоп. Аказваецца, што прычынай гэтага з'яўляецца сістэматычнае абніжанне ўзроўню вады. Гэта камплікуе не толькі справы звязаныя з гігіенай вёскі, пажарнай бяспекай, але і харчаваннем, тым больш, што ўрбанізацыя, сучаснасць арганізацыі і ўтрымання сельскай гаспадаркі патрабуюць на многа больш вады, чым патрабавалася дагэтуль.

Як развяжацца гэтую справу? У Гайнаўскім павеце Прэзідыум ПРН апрацаваў праграму забеспячэння сельскай гаспадаркі і вёсак у ваду на 1967—70 гады. Прадбачваецца пачаць пабудову калодзежаў і водаправодаў у мясцовасцях, якія адчуваюць найбольшы недахоп вады: Белавежа, Чаромуха, Чыжы, Дубіны, Кленікі, Кляшчэлі, Старое Ляўкова, Нарва, Нараўка і Новаберазова. Паводле плана прадбачваецца **пабудова водаправодаў** у 9 мясцовасцях. Найдаўжэйшы водаправод прадбачваецца ў Кляшчэлях 3.500 метраў, а яго кошт вынясе 1.400.000 зл. Пабудову прадугледжваецца на 1969 год. У Нараўцы водаправод даўжынёй 2.000 метраў на 1973 г., у Старакорніне на 1972 г. (1.500 метраў), у Вялікіх Тыневічах на 1971 год (1.500 метраў) і іншыя.

Зразумела, што вышэй прыведзеныя даныя — гэта план загаспадаравання, які застаецца на паперы, хаця ў многіх мясцовасцях ужо праведзена адпаведную працу, калі разыходзіцца аб пошукі вады. Рэалізацыя яго будзе залежыць ад людзей і не толькі тых, якія сядзяць за «бюркамі», але саміх жыхароў, дзе будуць праводзіць такія інвестыцыі. На гэта дзяржава прадбачыла не мала грошай, але кірункі рэалізацыі праграмы гавораць і аб грашовым удзеле саміх жыхароў вёсак. Будуць арганізаваны т. зв. водаправодныя суполкі і аб'яднанні, якіх заданне — дапамога ў праведзенні так вялікіх інвестыцый. Найбольшая роля суполак і аб'яднанняў — гэта абеспячэнне фінансавага ўкладу насельніцтва. Неабходна памятаць, што ў многіх вёсках існуюць рознага тыпу прадпрыемствы, якія таксама актыўна павінны ўдзельнічаць у коштах пабудовы. Адным словам, трэба ствараць атмасферу адзінства.

Пішам аб гэтым таму, што часу асталося нямнога, а да так вялікай інвестыцыі трэба падрыхтавацца. Падрыхтоўка павінна **быць** не толькі маральная, але, як мы бачым, і фінансавая, што мае таксама значэнне ў гаспадарцы. Здаецца, што, так як і ў пачатках электрыфікацыі, многія не захочуць уводзіць ваду, каб потым прасіць і маліць аб увядзенне, што на хуткасць выканання мае ўплыў.

Адным словам спяваючы ці слухаючы песню «Вада, вада...», трэба некаторым гаспадарам некаторых мясцовасцей і іх арганізацыям улажыць сваю вясковую праграму — план. Гэта напэўна выйдзе на карысць усім. А.К.

КУЗНІЦКІЯ НЕДАГЛЯДЫ

Кузніца харашэе, яе вуліцы атрымоўваюць гладкую паверхню — мястэчка набывае гарадскога выгляду. Так і павінна быць у гэтай мясцовасці, якая з'яўляецца візітнай картачкай Польшчы. Кузніцу аглядаюць дзень у дзень сотні турыстаў, што прыязджаюць да нас з Савецкага Саюза, або едуць у Савецкі Саюз.

У Кузніцы прыгожы Грамадскі дом культуры, у якім чысціня і парадак. Шкада, што будаўнікі гэтага дома добра не перадумалі сваёй справы і «забылі» аб запланаванні памяшкання для бібліятэкі, якая месціцца ў хілай і цеснай вясковай хаце. Прытым адкрыта яна не штодзень, не гаворачы ўжо аб тым, што ў гэтай бібліятэцы ўвогуле няма беларускіх часопісаў і кніжак.

Госці з Беларусі, што прыязджаюць у Польшчу праз Кузніцу, вельмі цікавяцца беларускім тыднёвікам «Ніва». Аднак у кіёск на Кузніцкай станцыі дасылаецца ўсяго адзін экземпляр «Нівы», які мамантальна выкупляюць. У іншым кузніцкім кіёску «Руху» наша «Ніва» настолькі дакладна занядбаная, што можна тут знайсці нумары нашага часопіса нават з месяца чэрвеня. Можна знайсці, вядома, пад прылаўкам.

Іншая непрыемная з'ява, гэта нешанаванне гасцей. Далёка не ўсе госці разумеюць польскую мову — рускія, чэхі, венгры, немцы. Тым часам інфармацыя ў білетнай касе адбываецца выключна па-польску і толькі дзякуючы ветлівасці некаторых працаўнікоў мясцовай чыгункі, якія пры аказіі перакладаюць на беларускую або рускую мову інфармацыю атрыманую ў касе, госці могуць зразумець, што да іх гаворыцца.

Бо аб прыгожасці Кузніцы павінны сведчыць не толькі гладкія вуліцы і стройныя будынкі...

(С.Я.)

Восень на полі. Фота: Я. Цялушэцкі.

У салоне самалёта «ВПС-1» увага ўсіх была прыкавана да тэлевізара. У той момант, аднак, на тэлестудыі не ведалі нічога такога, што не было б вядома Джонсану. Ён адвярнуўся ад тэлевізара з пачуццём аблягчэння. Агульны малюнак быў не такі жахлівы, як яму здавалася, калі, вядома, не дапусціць, што каментатары таксама знаходзіліся ў няведанні.

Апека Янгблада, якая пачалася на Элм-стрыт у 12-30, закончылася ў салоне самалёта «26.000», калі агент пачаў настойваць на тым, каб Джонсан з жонкай накіраваліся прама ў Белы дом адразу ж пасля прыбыцця ў сталіцу. Для яго гэта прапанова была чарговай мерай забеспячэння бяспекі. Джонсан зразумеў, што яна мае іншыя вынікі, прычым і ён катэгарычна адмовіўся. Гэта было прыкладна ў 1-43 апоўдні.

На канапе, што стаяла ў салоне, насупраць пісьмовага стала, пані Джонсан церабіла жамчужныя каралі і рабіла заметкі. Да яе данёсся «ўсхваляваны голас» агента сакрэтнай службы, які ўсклікаў, што ніколі раней сакрэтная служба не траціла прэзідэнта, і ёй стала «шкада» яго. Яна бачыла краем вока, як яе муж занепакоена перасаджваецца з крэсла на канапу і назад, заказвае кофе, булён, мінеральную ваду. Яна пачула паведамленне з Парклендскага шпіталя аб тым, што пані Кенедзі адмаўляецца паехаць адтуль без цела мужа. Джонсан паведаміў, што самалёт «26.000» не кранецца з месца, што яны маюць намер «чакаць» мужнюю жанчыну і труну.

ДЗЕ ПРЫНЕСЦІ ПРЫСЯГУ?

Усе, хто знаходзіўся ў салоне, расшпільвалі каўнерыкі і выцiралі пот з ілба. Адной толькі пані Джонсан было зябка. Яна прыслухоўвалася да таго, як яе муж раіцца з трыма кангрэсменамі аб тым, дзе ён павінен прынесці прысягу. Ён пытаўся пра іх думку, не раскрываючы сваёй. Джэк Брукс, імпульсіўны чалавек, былы афіцэр марской пяхоты, выказаўся за неадкладнае прынясенне прысягі. Хомер Торнберы пярэчыў. Давайце пачакаем да Вашынгтона, гаварыў ён. Альберт Томас падтрымаў Брукса.

Спрэчка была, напэўна, беспрадметная. Джонсан, відаць, прыняў ужо рашэнне.

«Я згодзен. Зараз. А дзе ўзяць тэкст прысягі?» — спытаў ён у Томаса.

На іх тварах адбілася разгубленасць. Яны адкашліваліся, распусцілі вузлы на гальштуках, але ніхто не загаварыў. Цяпер яму патрэбна была не агульная згода, а канкрэтная інфармацыя, а ў тэхаскіх кангрэсменаў яе не было.

Даведаўшыся, што з кабіны радыста падтрымліваецца сувязь з Вашынгтонам, ён з нецярпеннем пачаў шукаць

тэлефонны апарат. Усеўшыся ля ложка Жаклін Кенедзі, побач з Руфусам Янгбладам, які прыпёрся да сцяны, ён папрасіў, каб яго злучылі з Робертам Кенедзі.

Джонсан выказаў яму сваё спачуванне. Але ён толькі што стаў самым занятым чалавекам у свеце, таму, сказаўшы некалькі спачувальных фраз, прама распачаў справу. Забойства, сказаў ён, «можа аказацца часткай сусветнай змовы». У сваёй заяве камісіі Уорэна праз сем з палавінай месяцаў Джонсан адзначыў, што міністр юстыцыі згадзіўся з такім меркаваннем, і «абмяркаваў з ім практычныя праблемы — праблемы, якія мелі асабліва неадкладны характар, таму што мы ў той час не мелі ніякай інфармацыі адносна матываў забойства або яго магчымых вынікаў».

У сапраўднасці Кенедзі не згадзіўся з ім. Ён не належаў да ліку тых, хто падазраваў грандыёзную змову, і ён не разумеў, аб чым, уласна кажучы, гаварыў Джонсан.

«Многія тут лічаць, што я павінен неадкладна прыняць прысягу, — сказаў новы прэзідэнт, пераходзячы бліжэй да справы. У вас няма пярэчанняў супраць гэтага?»

Кенедзі быў узрушаны. Мінула ледзь гадзіна з чвэрцю з таго часу, як ён упершыню пачуў аб стрэлах, і менш за гадзіну з таго часу, як ён даведаўся, што рана смяротная. Міністр юстыцыі не мог зразумець, навошта такая паспешнасць. Асабіста ён лічыў за лепшае, каб узвядзенне ў пасаду было адкладзена да таго часу, пакуль цела яго брата не будзе прывезена дадому.

«Кангрэсмен Альберт Томас лічыць, што я павінен прыняць прысягу тут, — сказаў Джонсан, даючы зразумець, што гэта думка мае падтрымку. — Многія іншыя прытрымліваюцца такой жа думкі».

На другім канцы провада панавала маўчанне. Кенедзі не пярэчыў, ён проста маўчаў.

Змяніўшы тэму, Джонсан зноў успомніў пра змову, а затым папрасіў растлумачэння. Паводле слоў Янгблада, ён задаваў «пытанні аб тым, каму, калі і як ён павінен прынесці прэзідэнцкую прысягу». Кенедзі пачуў:

«Хто можа прывесці мяне да прысягі?»

«Я буду рад высветліць і паведамлю вам,» — адказаў ён.

У чаканні званка міністра юстыцыі Джонсан карыстаўся іншымі тэлефонамі, каб высветліць тое, што можна было знайсці ў любым выданні даведніка «Уорлд альманах».

У сваёй бібліятэцы Роберт Кенедзі выклікаў тэлефаністку Белага дома, якая злучыла новага прэзідэнта з яго міністрам юстыцыі.

Сутнасць гэтай гутаркі не ясная. Ёсць дзве версіі гэтай другой тэлефоннай размовы паміж Джонсанам і Кенедзі. Згодна з заявай прэзідэнта ў камісіі Уорэна, Кенедзі растлумачыў яму, што «ён павінен быць прыведзены да прысягі неадкладна, да адлёту ў Вашынгтон, і што гэта павінен зрабіць які-небудзь суддзя Злучаных Штатаў».

Успаміны Янгблада туманныя. Ён падтрымлівае версію свайго шэфа з агаворкамі, але тлумачыць, зусім слушна, што ён чуў толькі адзін голас. Кенедзі. які быў на другім канцы провада, не памятае, каб ён рэкамендаваў неадкладна правесці цырымонію, і трэба адзначыць, што такая рэкамендацыя не адпавядала б яго настрою. І ён і Эд Гатмен, які знаходзіўся з ім, прыпамінаюць, што ён сказаў «Любы чалавек можа прывесці вас да прысягі». Магчыма, вы хацелі б, каб гэта быў адзін з мясцовых суддзяў, якіх вы назначылі. Кожны з іх можа гэта зрабіць».

Джонсан запытаўся ў яго пра тэкст прысягі.

«Вы атрымаеце яго, — адказаў Кенедзі. — Гэта не праблема, вам знойдуць тэкст».

«Цудоўна», — сказаў Джонсан і павесіў трубку.

Але нічога цудоўнага не было. У яго па-ранейшаму не было тэксту.

У 2.20 (3.20 па вашынгтонскаму часу) у намесніка міністра юстыцыі Катцэнбаха зазваніў тэлефон. Званілі з далаская Белага дома, што працягваў нястомныя пошукі юрыста, які ведае дакладна, што трэба было гаварыць прэзідэнту пры ўступленні на пасаду.

«Не кладзіце трубку, — сказаў Нік, — я прадыктую».

Ліндан Джонсан перайшоў у салон.

«Я толькі што гаварыў з міністрам юстыцыі, — сказаў ён Валенці, — і ён паведаміў мне, што я павінен быць прыведзены да прысягі тут».

Нечаканая позірк усіх звярнуліся да тэлевізара. Здавалася, быццам хтосьці раптам павялічыў гучнасць.

У гэты момант каментатары яшчэ былі збіты з панталыку, але ў дзелавой частцы Даласа падзеі набылі драматычны абарот. Паліцэйскія ўвайшлі ў кінатэатр і арыштавалі чалавека, якому было прад'яўлена абвінавачанне ў забойстве паліцэйскага Ціпіта. За пяць мінут да таго, як Канцэнбах пачаў дыктаваць Мары тэкст прысягі, крымінальнаму вышуку стала вядома, што арыштаваны працаваў кладаўшчыком на тэхаскім складзе школьных падручнікаў і фактычна быў адзіным служачым. які адсутнічаў, калі кіраўнік Рой Трулі пералічыў усіх праз паўгадзіны пасля забойства. Першае слабае святло пранікла ў апраметную цемру, што акружала забойства прэзідэнта.

(Працяг будзе)

Новыя жыллёвыя будынкі на Паркавай магістралі ў Мінску.

БЕЛАРУСКАЯ ССР У ФОТА-АБ'ЕКТЫВЕ

ЦУКРОВЫЯ ТРАВЫ

Неспатыканую ўласцівасць маюць памірскія травы. Маюць яны ў сабе многа цукру і таму вельмі пажыўныя. Каровы, якія пасуцца на гэтых травах. вельмі хутка адкормліваюцца.

Чаму ў травах так высокі працэнт цукру? Усе расліны накопліваюць у сваіх клетках «простыя цукры» на працягу дня, а ноччу перарабляюць іх на крухмал. Каб гэта адбылося, ночы павінны быць адпаведна цёплыя. На Паміры ночы халодныя і аказваецца, што толькі невялікая колькасць цукраў перамяняецца ў крухмал. А пасля ўсходу сонца зноў пачынаецца працэс накоплівання цукру.

(а-ка)

НАЧНЫ ПАЛЁТ

Радыёграма, якую Аня праз Бародзіна паслала ў Цэнтр, была неадкладна дакладзена намесніку начальніка Генеральнага штаба Чырвонай Арміі. У той жа дзень разведка Генштаба звязалася з авіяцыяй — неабходна было ў працягу найбліжэйшых дзён устанавіць кантакт з польскімі партызанамі атрада «Сокал» і разведчыкамі, якія былі адкамандзіраваны туды кракаўскай групай «Віхор». Пасля гэтага шасцярым разведчыкам Генштаба з львоўскага аэрадрома трэба было выляцець на «дугласе» ў тыл да немцаў, на падрыхтаваную партызанамі пляцоўку; узяць на борт ФАУ і неадкладна ляцець у Маскву.

Пшыманскі і Багданаў ляжалі на хворасце. Ад зямлі цягнула холадам — усё ішло да таго, што вось-вось ударацъ марозы. Была ноч.

— Калі ж яны падляцяць?

— Павінны зараз.

— Праз тры гадзіны будзеце ў сваіх, — усміхнуўся Пшыманскі ў цемры нават не ўбачыў, але ясна адчуў, як усміхаецца рускі.

— Не верыцца, — сказаў Багданаў.

— Пастукайце пальцамі аб дрэва. Гэта наша надзейная прыкмета.

— Дрэва няма.

— Вы ляжыце на дрэве.

— Пастукаў. Спознiцца?

— Вядома.

— Ціха...

— Яны?

— Па-мойму, так. Ну-ка асвяціце гадзіннік.

— Зараз.

— Яны.

Пшыманскі падняўся з ламачча і сказаў:

— Падпальвай!

Кастры ўзвіліся ў неба вострымі языкамі белага полымя. Багданаў адчуў, як унутры ў яго ўсё ўстрасянулася: зараз ён пагрузіць гэту акулу з маленькімі крыльцамі і палецяць са сваімі хлопцамі дамоў, а потым паедзе да старога — хоць бы на дзень, а пасля вернецца на фронт і не будзе красціся па начных вуліцах, як злодзей.

Да Пшыманскага, недарэчна размахваючы рукамі, прыскакаў Юрэк з разведкі на запененым кані. Твар яго скакаў. Спачатку Багданаў падумаў, што гэта так гуляе на яго твары полымя кастроў. Але потым ён убачыў, як трасуцца вострыя калені хлопца, якія ўпёрліся ў рэбрыстыя бокі каня, і зразумеў: нешта здарылася.

— Чуеце?! — прахрыпеў Юрэк. — На шашы танкавая калона ідзе.

Багданаў пачуў глухое бурчанне: шаша праходзіла ў трох кіламетрах адсюль — танкам дзесяць мінут ад сілы.

Пшыманскі замахаў рукамі:

— Гасі кастры!

Але ў гэты час над галавой завыў самалёт — ён ішоў на пасадку.

— Нельга! Нельга ж! — крыкнуў Багданаў. — Яны ўрэжуцца ў зямлю!

— Гасі кастры! — зноў крыкнуў Пшыманскі, але ўжо цішэй. — Гасі!

Але кастры пагасіць не паспелі: аднекуль з цемры, пратыкаючы ноч зялёным рылам, да кастроў выруліў «дуглас». Адчыніўся люк, і на зямлю саскочыў хлопец у камбінезоне.

— Здароў, браткі, — сказаў ён у цемру, — ледзь плюхнуліся...

— Цішэй... — сказаў Пшыманскі. — Немцы.

Разбраны ФАУ грузілі ў нейкім дзіўным здранцвенні і ўсе баяліся прыслухоўвацца, бо найстрашнейшым было б зараз пачуць роў танкаў і ўбачыць іх тут, на гэтай вузенькай, размытай даждом пасадачнай пляцоўцы.

— Колькі адсюль? — спытаў Багданава лётчык.

— Кіламетраў тры.

— Аблава, ці што?

— Самі не ведаем.

— Аспрожней заносце, люк разарве, браткі, — сказаў лётчык і нешта вытлумачыў жэстамі тым пілотам, што прыліплі тварамі да шкла кабіны.

— Колькі вас? — спытаў Багданаў.

— Шацвёра. Ты Багданаў?

— Так.

— Колькі з табою людзей з кракаўскай групы?

— Чацвёра.

— Гэта нічога. Я думаў, больш — тады не змесцім.

ФАУ уваланулі ў фюзеляж, замацавалі там дротам і лётчык сказаў:

— Ну, хутка, браткі. Развітвайцеся — і айда.

Але развітацца ніхто ні з кім не паспеў: з лагчыны засвяціліся фары — гэта шлі танкі, а за імі салдаты. Багданаў паглядзеў на Пшыманскага. Той сказаў:

— Запамятай: Маршалкоўская, дзевяць, кватэра восем. Маму завуць Марыя.

І, перасунуўшы аўтамат на грудзі, ён сказаў:

— Ляці.

А сам, прыгнуўшыся, пабег разам з апошнімі партызанамі насустрач танкаў.

Самалёт пачаў разбягацца, падымаючы чорныя камякі мокрай гразі. Але чым далей ён разбягаўся, тым больш усё трасло ў фюзеляжы, і пілоты. якія замерлі ў кабіне, і Багданаў, што ўчапіўся за дрот, і яго хлопцы, якія качаліся па падлозе, зразумелі, што

ТРЫБУНА чытачоў

МАЛОЧНЫЯ ВЫРАБЫ НА ЭКСПАРТ

Беластоцкае ваяводства знаходзіцца ў ліку 5 акругаў у Польшчы, якіх вытыпавана да экспарту малочных вырабаў. Міма таго, што загранічныя пакупнікі ставяць штораз больш вострыя вымаганні, беластоцкія малачарні ў экспарце маюць дасягненні. У мінулым годзе выпрадукавалі яны масла аб высокім сусветным стандарце, якое закупіла Канада.

Адказныя працаўнікі малачарскіх спулдзельні гаворадь, што экспарт масла можна было б далёка перавысіць, але спыняюць гэта малыя ліміты.

Найбольш масла на экспарт высылае малачарня ў Бельску — 209,9 і ў Гайнаўцы — 109,6, а сыраў 27,6 тон (лікі адносяцца да 1966 года).

(ак)

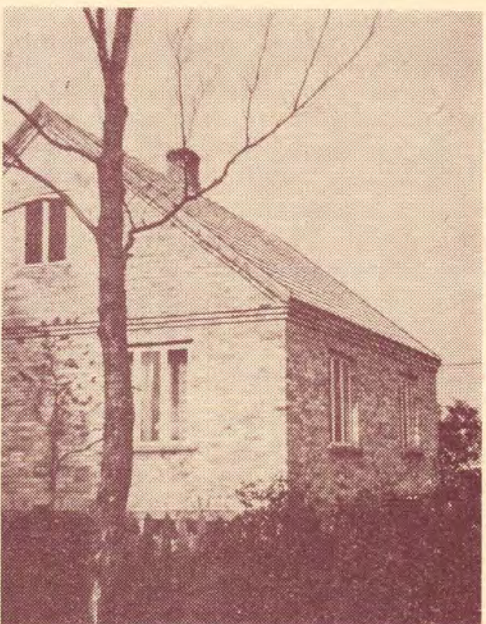
ПЛЁСКІ БУДУЮЦЦА

Вёска Плёскі даволі вялікая. Жыве тут больш 200 гаспадароў. У апошнім часе Плёскі пачалі разбудоўвацца. Штогод знікаюць драўляныя будынкі, крытыя саломай. На іх месцы растуць новыя цагляныя. Вёска робіцца прыгажэйшая. У гэтым годзе ў Плёсках выбудавана 5 новых цагляных дамоў. Адным словам, вёска Плёскі аднаўляецца.

Тэкст і фота **Л. Леанюк**
Плёскі

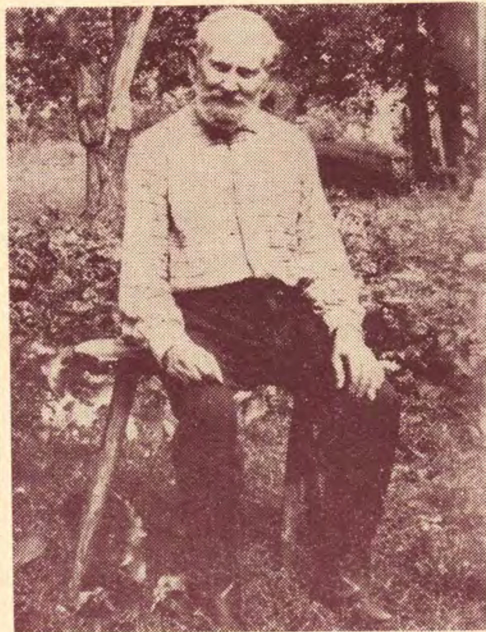

Такіх хат ужо нямнога.

Калі хто будуе дом, дык вось такі — мураваны.

А. ГРЫЦУК РАСКАЗВАЕ

Аляксандр Грыцук.

Вясковы старажыла 95-гадовы жыхар Міхноўкі, што на Гайнаўшчыне, Аляксандр Грыцук вельмі цікавы чалавек.

Нарадзіўся ён тут, у Міхноўцы, у 1872 годзе, працуе земляробам па сённяшні дзень, хаця ўжо ўсё менш інтэнсіўна.

У Аляксандра Грыцука былі цікавыя тадышнія, старыя прылады працы і іншыя рэчы. Дагэтуль захавалася яшчэ дубовая бочка шырынёю да 2 м, дзе калісьці сыпаў збожжа. Да апошняй вайны, пакуль немцы не знішчылі, быў у яго велізарны рузвэрак на пас, з драўлянымі шасцярнямі і колам у 5 метраў. Немцы аднойчы палічылі яго за кулямёт і знішчылі.

У мяне з Аляксандрам, 95-гадовым дзядулем завязалася даўжэйшая гутарка. Расказваў ён аб тым, як раней хадзіў на паляванне. А палявалі тады на лісаў, цецерукоў, ласёў (пераважна ў ваколіцы Лазовае). Аляксандр не раз на снезе праз усю доўгую ноч праседжваў у засадзе. І ніколі не вяртаўся да хаты з пустымі рукамі. Не раз прыносіў воўчыя скуры. А ваўкоў было тады багата.

Аляксандр Грыцук любіць расказваць аб страхах. Даказвае ён усур'ёз аб розных пачварах, звярах-страшыдлах і т.д.

— Я свайго часу вазіў у Беласток прадаваць бутэлькі з нараўскай гуты. Аднойчы вяртаўся я назад праз густы алешнік, раптам на дарогу выбег велізарны чорны бык. Адтуль, дзе ён паявіўся, пачынаўся зараз жа церамкоўскі лес. Мне стала страшна, — кажа Аляксандр. — Я моцна тузануў кабылу, якая з'ежыўшыся галопам ірванула ўперад у напрамку Міхноўкі. Тады бык забег наперад і ўсім цяжарам свайго аграмаднага цела пачаў спіхаць яе на балота, дзе была зусім вузкая прасека, дзе лёгка было праваліцца ў балота і дзе не раз загразаў дабытак і не можна было прыйсці яму з дапамогаю. Бык пасля знік, але, як гэта зафіксаваць сабе змог Аляксандр, доўга яшчэ нешта дзікае рагатала ў лазняках, хадзіла ходырам, мычала. Грыцук трохі верыць у тое, што ёсць страшыдлы.

Тэкст і фота: **Янка Цялушэцкі**

ТРЭБА ПАДЦЯГНУЦЦА

На адным са сваіх пасяджэнняў Прэзідыум ПРН у Бельску аналізаваў працу грамадскага бюро ў Галадах. Аказалася, што нясе яно недастатковую дапамогу радным і членам паасобных камісій. У **Галадах** назіраецца неахайную арганізацыйную дапамогу штатных працаўнікоў, у перасцераганні рэалізацыі планаў працы рады і камісіі не пільнуецца падрыхтоўкі матэрыялаў на пасяджэнні камісіі і, што часам пахне скандалам, не сочыцца за рэалізацыяй пастаноў і вывадаў гэтых жа органаў.

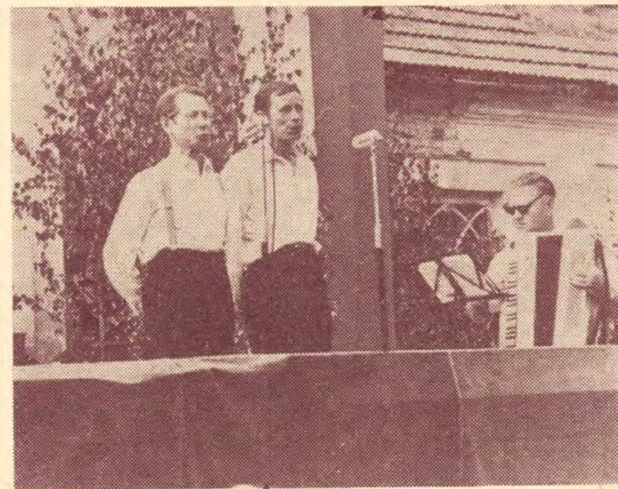
Гэта таксама адбіваецца і на непасрэдным абслугоўванні грамадзян. Многія справы ў галадоўскім ГРН пралежвалі на многа больш часу, чым гэта прадбачвае кадэкс адміністрацыйнага працэсу.

Спадзяемся, што ўказанні Прэзідыум ПРН прычыніліся да таго, што ў Галадах прынята адпаведныя меры ў справе палепшання працы. (ак)

ДУЭТ З ПІЛІК

Янка Врублеўскі і Антоні Ясюк з вёскі Пілікі (Бельшчына) з'яўляюцца членамі вакальна-харавога калектыву, які існуе пры мясцовай святліцы.

Савецкія і польскія песні, якія выконвае гэты дуэт, карыстаюцца вялікім поспехам. Нядаўна на павятовых дажынках у Страблі атрымалі яны многа апладысментаў. Варта ўспомніць, што на ваяводскіх аглядах у гадах 1963 — 64 — 65 і 66 займалі яны першае месца.

Тэкст і фота З.П.
Бельскі павет

АГРАНАМОЎКА Ў ШЫМКАХ

Будова агранамоўкі ў Шымках, Беластоцкага павета, пачынаецца ў 1969 годзе. Як паведамілі нас у Ваяводскай радзе, гэты тэрмін будовы ўжо канчаткова зацверджаны. (ся)

самалёт не можа адарвацца — ён ішоў угору, колы стараглі ў гразі, сіл для ўзлёту не было. Выйсце было толькі адно — разварнуць машыну і паспрабаваць падняцца пад гару.

Але там ішлі танкі і салдаты з ліхтарыкамі.

Лётчыкі развярнулі самалёт, але ён з месца не рухаўся, таму што засела левае кола, а маторы раўлі крыўдліва і панура, і ўсё навокал гудзела адчаем; праз фюзеляж прабег лётчык, паглядзеў на колы, вылаяўся раз'юшаным матам і пабег у кабіну.

Багданаў устаў, пайшоў следам за ім у кабіну і спытаў:

— Супрацьтанкавыя ёсць?

Адзін з пілотаў павярнуўся, аглядзеў яго ўважліва і адказаў:

— Тры штукі ў скрыні. Вось тут.

Багданаў узяў доўгія гранаты, вярнуўся да сваіх людзей і сказаў:

— Падпіхайце іх, ці што... Я пастараюся тых прытрымаць.

Ён выскачыў на мокрую, халодную зямлю і пабег насустрач танкаў. Ён бег і крычаў у цемру:

— Давай назад, таварышы! Да самалёта! Папхнуць трэба! Папхнуць!

Ён увесь час крычаў гэта адно слова, бы закліканне, ён крычаў гэта тым, хто ляжаў у траве за кулямётам, тым, хто перабягаў ад дрэва да дрэва, і людзі вярталіся назад да самалёта, а ён бег насустрач выцця набліжаючыхся матораў, ён бачыў чорныя сілуэты, якія ўпарта паўзлі да пасадачнай пляцоўкі. Багданаў стаў на калені і папоўз насустрач танкаў. Ён вельмі баяўся, што нейкая шалёная куля возьме яго зараз, пакуль ён з гранатамі, і тады танкі вылезуць на пасадачную паласу, і ўсяму будзе канец. Таму ён поўз, прыліпшы да зямлі, а потым падняўся і шпурнуў гранату пад танк. Ліхтарыкі затанцавалі, траскатня аўтаматаў зрабілася вострай і бесперапыннай. Другі танк працягваў паўзці наперад. Багданаў агляну ўся: але ў цемры самалёта ён не бачыў, і ён не ведаў, што самалёт ужо пачаў разбягацца, і ён не чуў натужлівага рову яго матораў, таму што проста перад ім быў танк, і вось яшчэ хвіліна, і ён вылезе на паласу. Сцяпан кінуў другую гранату, але танк працягваў паўзці наперад. Тады Багданаў закрычаў адчайна і, прыцісну ўшы да сябе доўгае цела гранаты, кінуўся наперарэз танку. І ў самы апошні свой міг ён пачуў за спіною віск матораў і зразумеў, што самалёт адарваўся ад зямлі, хацеў адкінуць ад сябе гранату, але пакаўзнуўся, упаў, сціснуўся, пачуў востры пах нафты, адчуў побач, блізка, у метры, гарачую цеплыню металу, а потым нешта велізарнае зрабілася белым, лёгкім, вялікім, маленькім, чырвоным, вогненным.

І — ўсё.

(Працяг будзе)

КІНО

ПРАГРАМА на 26.IX.—1.X.1967 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Szczęście w teczce" (jugosł.), 26 — 27. IX. „Śmierć nazywa się Engelchen" (czeski), 28 — 29. IX. „Człowiek z karabinem" (radz.), 30. IX — 1. X.

Кляшчэлі
„Gdy miłość przemija" (jugosł.), 26 — 27. IX. „Przepustka na ląd" (radz.), 28 — 29. IX. „Wołga-Wołga" (radz.), 30. IX — 1. X.

Дубіны
„Szkoła grzeszników" (czeski), „Wzgórze" (angl.), 30. IX — 1. X.

Нараўка
„Don Gabriel" (polski), „Trzy życzenia" (rumuński), 27. IX — 1. X.

Нарва
„Troje i las" (polski), „Anioł błogosławionej śmierci" (czeski), 27. IX — 1. X.

Чыжы
„Tomasz — oszust" (francuski), „Gdzie jest trzeci król" (polski), 27. IX — 1. X.

Дубічы Царкоўныя
„Gangster i urzędnik" (USA), 26 — 27. IX. „Popioły" (polski), I i II s. 28. IX — 1. X.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Sposób bycia" (polski), „Przygody Wernera Holta" (NRD), 27. IX — 1. X.

Орля
„Skrytobójcy" (NRD), „Ściana czarownic" (polski), 27. IX — 1. X.

Райск
„Ktokolwiek wie" (polski), „Towarzysze podróży" (radz.), 27. IX — 1. X.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Biedni bogacze" (węgierski), „Jutro Meksyk" (polski), 26 — 29. IX.

Міхалова
„Siedem niańiek" (radz.), 26 — 27. IX. „Wojenko, wojenko" (rumuński), 28 — 29. IX. „Subrina" (USA), 30. IX — 1. X.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Hasło „Odwaga" (angl.), 26 — 27. IX. „Pałace w płomieniach" (rumuński), 28 — 29. IX. „Lenin w Polsce" (polski), 30. IX — 1. X.

Шудзялава
„Chudy i inni" (polski), „Grek Zorba" (USA), 27. IX — 1. X.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Сухаволя
„Wołga-Wołga" (radz.), „Tyle wierności na nic" (węgierski), 27. IX — 1. X.

Новы Двор
„Sublokator" (polski), „Zarezerwowane dla śmierci" (NRD), 30. IX — 1. X.

Ліпск
„Długość pocałunku 90" (czeski), „Dwie noce jednego dnia" (jugosł.), 30. IX — 1. X.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23. Nr konta PKO I-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP; Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie, 5 $ — w USA.

BZGraf. M-3.

На імяніны жонка падарыла мне, апрача, вядома, розных іншых дробязей — майкі, трусоў, падцяжак, — яшчэ і латарэйны білет.

— Дару табе машыну, — сказала яна.

Я падзякаваў ёй і тут жа пачаў чухаць патыліцу.

— Для машыны трэба будзе гараж!

— Пабудуем! — падбадзёрыла мяне жонка. — Была б толькі машына!

— Лёгка сказаць — пабудуем. Па-першае, на гэта трэба грошы. Потым трэба дабіцца дазволу, дзе даставаць цэглу ці яшчэ што... Потым... Потым шукаць майстроў... — заклапочана пералічваў я на пальцах. — Не, калі выйграем машыну, я лепей вазьму грошы.

— Навошта табе тыя грошы? Што ты з імі будзеш рабіць? Есціме́ш?

— Не, не есціму. За гэтыя грошы я, па-першае, куплю тое, што мне трэба. Па-другое... Па-другое, буду браць таксі і ездзіць, куды захачу...

— І за год-другі праездзіш грошы. І што ты мецьмеш? Дулю?

— А так што я меў бы?

— Што ты меў бы? Ты меў бы машыну. Разумееш, машыну!

— Але ж трымаць машыну не так лёгка. Гэта ж я толькі пра гараж гаварыў... А калі паламаецца што?... Дзе запасныя часткі дастаць?.. А з шафёрам як?

— Пойдзеш на курсы і вывучышся...

— Лёгка сказаць — пойдзеш! На гэта трэба час. А я працую і завочна аспірантуру канчаю...

Латарэйны білет

— Што ты маеш з тае аспірантуры? Сядзіш, карпееш штовечар, ні ў кіно, ні на танцы — нікуды праз гэтую тваю вучобу не сходзіш...

— То можа калі мецьму што. А што я з таго шафёрства меў бы?

— Як што? Ты ўмеў бы вадзіць машыну. Куды захацелі, туды і паехалі. І на базар, і за горад. А то б і на мора, як гэта робяць некаторыя. На свaёй машыне...

— Не, і ўсё ж я ўзяў бы грошы, — стаяў цвёрда на сваім я. — Машына — гэта вельмі клопатная для мяне цяпер справа...

— Грошы, грошы... — жонка пачынала злавацца. — Ты заўсёды шукаеш, каб для цябе было лягчэй, каб клопату менш, табе б толькі на работу хадзіць, за кнігамі сядзець... А таго не бачыш, што я сохну, марнею за табою, на месяцу, на два з хаты не выходжу.

Яна ўпала на канапу і залілася слязьмі...

Супакойваць яе я не асмеліўся. Насунуў на галаву шапку і выйшаў на вуліцу.

Вечар той, а за ім і цэлы тыдзень жонка са мною, вядома, не размаўляла. Потым аднаго ранку яна пачала збіраць свае рэчы і пакаваць у чамаданы.

— Куды ты?

— Я не магу больш жыць з такім чалавекам, які баіцца цяжкасцей, клопату. Марнаваць сваё жыццё я не хачу...

Увечары таго ж дня жонка пакінула мяне... А назаўтра ў газетах была надрукавана табліца выйгрышаў. Я праверыў білет. І выйграў... адзін рубель.

Неахвотна вярнуўся я ў той дзень дадому. І — о дзіва! — дома неспадзявана для сябе застаў жонку. У руках яна трымала газету з табліцай выйгрышаў.

— Праверыў? — спыталася яна ў мяне.

— Праверыў.

— Ну і што? Выйграў?

— Выйграў...

— Што?

— Рубель.

У наступную хвіліну жонка кінулася мне на шыю, пачала абдымаць, цалаваць.

— Як я рада, што мы не выйгралі машыны! — зашаптала яна мне на вуха.

Прызнацца, я таксама не сумаваў з таго, што мы не выйгралі машыны.

Барыс Сачанка

НІЎКА

ГЭТА ШТО

Сустрэліся сябры.

— Ведаеш, у мяне пяць дачок і толькі адзін зяць, — скардзіцца адзін.

— Гэта што! — адказвае другі. — Вось у мяне толькі адна дачка і ўжо пяць зяцёў!

ШТО СКАЖА

Муж прывёў хворую жонку ў клініку. Доктар паляпаў яго па плячы і, спрабуючы суцешыць, сказаў:

— Не турбуйцеся. Праз колькі тыдняў вы атрымаеце зусім новую жонку.

— Я, канешне, згодзен, але што скажа гэта жонка, калі даведаецца, што ў мяне ёсць новая?

РАЗВІТАННЕ КУМОЎ

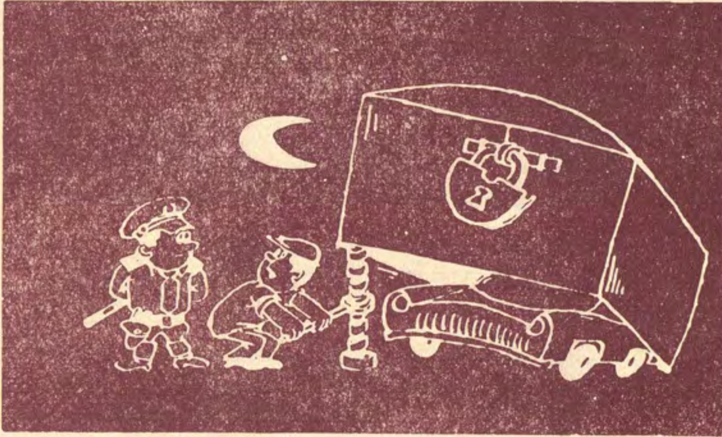
Пад лаўкай пляшак цэлы рад...
Тут зараз, я б сказаў, не сумна:
Ужо гадзіны дзве падрад
Гасцінны кум частуе кума.
— Яшчэ хоць чарачку, кумок...
— Дык хопіць мо ужо, саколе...
— Ну, як жа так,
Ну, хоць глыток,
Бо мо й не ўбачымся мы болей...
—Э-э! Куме мой...
Тут вось задача:
Я ўжо... і так цябе не бачу.

А. Казлкоў

КАЛІ

— Калі гэта карціна і ёсць мастацтва, тады я ідыёт.

— Так, мастацтва, — адказаў аўтар карціны.

— Ей-Богу, я проста згубіў ключ ад гаража.

ЯК?

Суддзя:

— Як толькі вы маглі сесці за руль у нецвярозым стане?

Абвінавачаны:

— Ды мне сябры дапамаглі.

ЁН НЕ ВІНАВАТЫ

Дзяўчына ўпікае хлопца.

— Раней ты казаў, што я для цябе цэлы свет...

— Так, але за апошні час мае веды па геаграфіі значна пашырыліся.

ДОБРА ПАРАІЎ

Адна маладая жанчына прыйшла на прыём да доктара і папрасіла даць ёй лякарства.

— А што з вамі? — пытаецца доктар.

— Вось ужо некалькі дзён, як у мяне свярбіць шчокі.

— Ясна, купіце добрую брытву.

— Доктар, але навошта мне брытва?

— Вам то яна можа і не трэба, але яму...

КОЛЬКІ

— Колькі вы зарабляеце на віне?

— На віне нічога. Я зарабляю на вадзе.

ВАКОЛ СЛАВУТАСЦЕЙ

На званым абедзе Дарвін сядзеў за сталом з прыгожай дамаю.

— Містэр Дарвін, — гулліва спыталася тая, — вы сцвярджаеце, што чалавек паходзіць ад малпы. Магу гэта я аднесці на свой кошт?

— Безумоўна, — адказаў вучоны, — але вы паходзіце не ад звычайнай, а ад чароўнай малпы.

МАМІНА ПАМЫЛКА

— Ларачка, не бегай па сонейку, будзе галоўка балець.

— А я па сцежцы бегаю.

— Выбачайце, я нетутэйшы, я думаў, што гэта пляж.

Песні па заяўках

Па просьбе Ніны Саевіч з Курашава і Міхася Васілюка з Чаромухі, Гайнаўскага павета, змяшчаем песню:

БЫЛИ ДВА ДРУГА

Стихи В. Гусева, музыка С. Германова

Были два друга в нашем полку, —
Пой песню, пой! —
Если один из друзей грустил,
Смеялся и пел другой.

И часто ссорились эти друзья. —
Пой песню, пой! —
И если один говорил из них: «Да!»
«Нет!» — говорил другой.

И кто бы подумать, ребята, мог, —
Пой песню, пой! —
Что был один из них ранен в бою,
Что жизнь ему спас другой.

И нынче их вызвал к себе командир, —
Пой песню, пой! —
«На запад поедет один из вас,
На Дальний Восток — другой».

Друзья улыбнулись. Ну что ж!
— Пустяк, —
Пой песню, пой! —
«Ты мне надоел!» — заявил один,
«И ты мне!» — сказал другой.

Северный ветер крочил: —
«Крепись!» —
Пой песню, пой! —
Один из них вытер слезу рукавом,
Ладонью смахнул другой.

Усё людское нам не чужое.

Курэзы

Навошта патрэбен спорт

Не паспела Дэльма Саварэлі сысці з поезда, які прыбыў у Мілан, як знік адзін з яе чамаданаў. Але дзяўчына прыкмеціла ў натоўпе злодзея. Яна адразу кінулася за ім і праз 100 метраў дагнала. Злодзей Айзік Голдмэн заявіў, што да гэтага ён ніколі не прайграваў такія забегі. Саварэлі параіла яму асабліва не засмучацца, бо на гэты раз яму давялося спаборнічаць з чэмпіёнкай Італіі па бегу на 400-метровую дыстанцыю.

Кожнаму сваё

У Малайзіі прыняты закон, накіраваны супраць шлюбнай няверносці. За першы выпадак пралюбадзейства караецца палюбоўнік жонкі, за паўторны выпадак — сама жонка. У трэці раз пакаранне нясе муж.

Навука і мода

У магазіне на тэрыторыі ўніверсітэцкага гарадка ў Інсбруку (Аўстралія) пачалі гандляваць сукенкамі, якія адразу завалялі поспех у студэнтак. Сукенкі расшыты... матэматычнымі, хімічнымі і іншымі формуламі. Студэнтам дазваляецца прыходзіць у гэтых сукенках на лекцыі, аднак выкладчыкі не дапускаюць іх на кантрольныя работы і экзамены.

Кожная свіння не супроць таго, каб, апрача лыча, мець яшчэ і рогі.